Lapinlahden kunta

Alapitkän osayleiskaavan 2030 muutos ja laajennus

Kaavaselostus (luonnos)

P56051

Sisällysluettelo

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT 1
1.1 Tunnistetiedot 1
1.2 Kaava-alueen sijainti ja yleiskuvaus 2
1.3 Kaavamuutoksen tarkoitus 4
2. NYKYTILANNE JA SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT 5
2.1 Suunnittelutilanne 5
2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 5
2.1.2 Maakuntakaavoitus 5
2.1.3 Yleiskaava 9
2.1.4 Asemakaava 13
2.1.5 Rakennusjärjestys 13
2.1.6 Muut suunnitelmat ja selvitykset 14
2.2 Rakennettu ympäristö 15
2.2.1 Palvelut 15
2.2.2 Liikenne ja liikenneinfra 15
2.2.3 Maanomistus 18
2.2.4 Nykyinen maankäyttö ja rakennuskanta 18
2.2.5 Rakennettu kulttuuriympäristö 18
2.2.6 Arkeologinen kulttuuriperintö 19
2.2.7 Yhdyskuntatekniikka 19
2.3 Luonnonympäristö 19
2.3.1 Kasvillisuus ja luontotyypit 22
2.3.2 Kallio- ja maaperä sekä pinnanmuodot 23
2.3.3 Pinta- ja pohjavedet 24
2.4 Ympäristönsuojelu ja häiriötekijät 24
2.4.1 Liikennemelu 24
2.4.2 Pilaantuneet maat 31
3. SUUNNITTELUN VAIHEET JA VUOROVAIKUTUS 33
3.1 Suunnittelun tarve 33
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö 33
3.2.1 Osalliset 33
3.2.2 Vireilletulo 33

3.2.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt....34
3.2.4 Viranomaisyhteistyö....34
4. TAVOITTEET OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSELLE....35
4.1 Valtakunnalliset ja seudulliset tavoitteet....35
4.2 Lapinlahden kunnan tavoitteet....35
4.3 Viranomaisten tavoitteet....35
4.4 Osallisten tavoitteet....36
5. OSAYLEISKAAVAN MUUTOS JA SEN PERUSTEET....37
5.1. Osayleiskaavan perusteet....37
5.2. Kaavan vaiheet....37
5.3. Aluevarausten pääperusteet....38
6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI....42
7. TOTEUTTAMINEN....47

Liitteet:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Viranomaisneuvottelun 28.9.2026 muistio
Selvitykset:

Valtatien 5 parantaminen välillä Siilinjärvi - Pöljä – Alapitkä, yleissuunnitelman aineistot:

- Yleiskartta 31.5.2024 (ELY, DESTIA)
- Meluselvitys (DESTIA, 2022)
- Luontoselvitys (AFRY, 2020)
- Liito-orava- ja viitasammakkoselvitys, toukokuu 2020 (Ympäristökonsultointi Welling Ky 2020)
- Arkeologinen inventointi (Mikroliitti Oy, 2020)
- Kiinteistövaikutusten arviointi, Valtatie 5 Siilinjärvi-Alapitkä (Maanmittauslaitos 2024)

Alapitkän osayleiskaavan luontoselvitys (Pöyry Environment Oy, 2007)
Alapitkän osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi (Mikroliitti Oy, 2009)
Alapitkän rakennuskulttuurin inventoinnin päivitys (Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy 2010)

Luonnosvaiheen palaute ja vastineet
Ehdotusvaiheen palaute ja vastineet

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Selostus koskee osayleiskaavan muutosta, joka käsittää Vt5:n järjestelyt Lapinlahden Alapitkän kylän kohdalla.

1.1 Tunnistetiedot

Kaavan nimi:	Alapitkän osayleiskaavan 2030 muutos ja laajennus
Kaavan päiväys:	Luonnosvaihe 2.11.2026
Kaavan laatija:	FCG Rakennettu Ympäristö Oy Heli Jokela, YTM, YKS 790 PL 1199 (Microkatu 1) 70211 Kuopio puh. 044 750 5312 heli.jokela@fcg.fi
Projektinumero:	P56051
Vireilletulo:	kh 09.03.2026 § 48
Valtuusto hyväksynyt:	

Suunnitteluorganisaatio

Lapinlahden kunta vastaa kaavan laatimisen ohjaamisesta ja tiedottamisesta sekä nähtäville asettamisesta ja näiden vaiheiden palautteen keräämisestä.

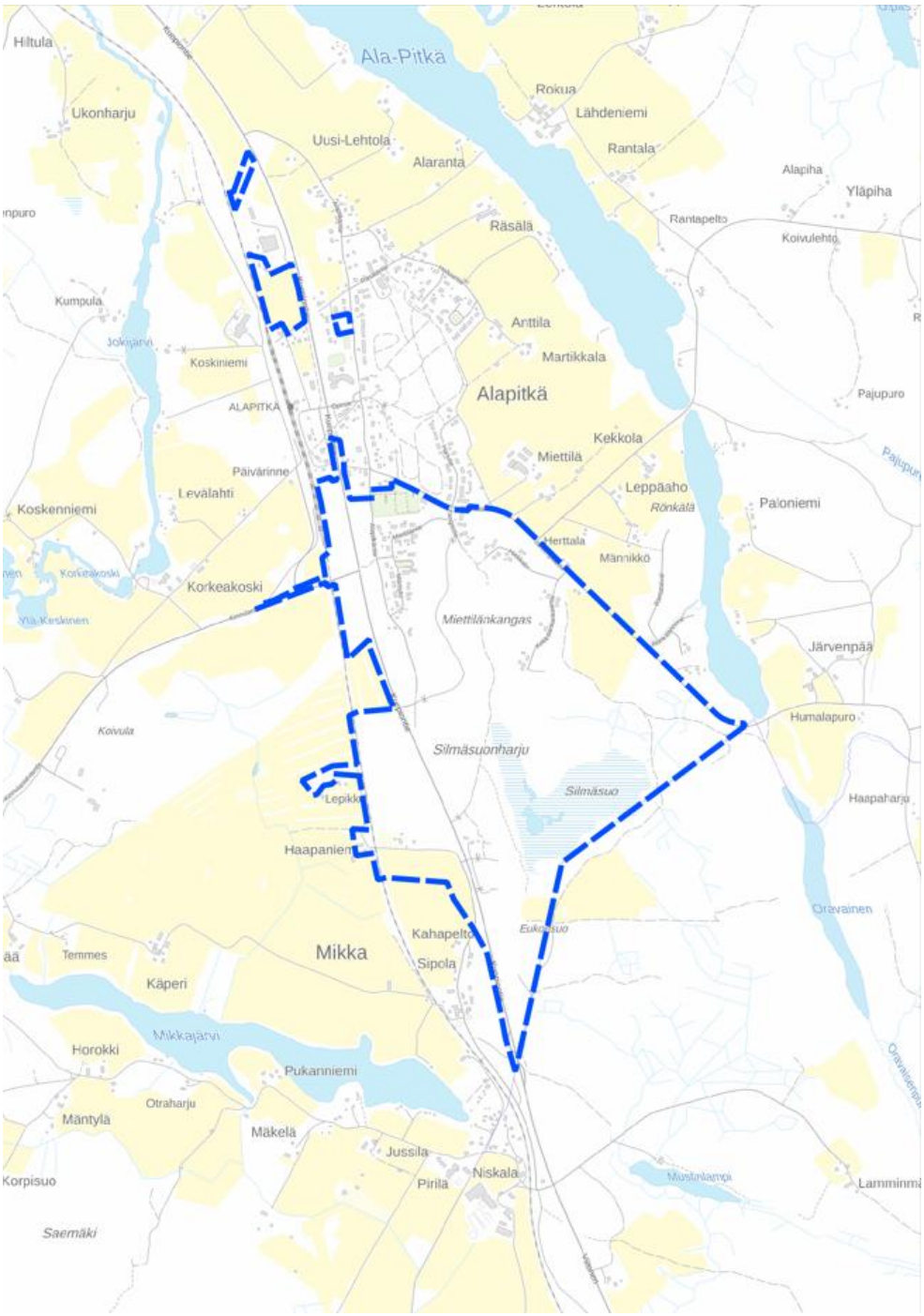
Lapinlahden kunta
Asematie 4
73100 Lapinlahti

Rami Linna, tekninen johtaja
p. 040 4883 701
rami.linna@lapinlahti.fi

Kaava-aineisto on nähtävillä kaavaprosessin aikana Lapinlahden kunnan internetsivuilla www.lapinlahti.fi.

1.2 Kaava-alueen sijainti ja yleiskuvaus

Alapitkän osayleiskaavan muutos koskee neljää erillistä aluetta. Alueet sijoittuvat Lapinlahden Alapitkän länsi- ja eteläpuolelle. Suunnittelualueen sijainti ja likimääräinen rajaus ilmenee oheisesta kuvasta.

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti sinisellä katkoviivalla (taustakartta MML).

Kuva 2. Suunnittelualueen likimääräinen rajaus sinisellä katkoviivalla ja ortokuva alueesta (MML).

1.3 Kaavamuutoksen tarkoitus

Kaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa valtatien 5 parantaminen laadittavien tiesuunnitelmien mukaisesti.

Pohjois-Savon ELY-keskus on käynnistänyt keväällä 2021 tiesuunnitelman laatimisen valtatien 5 parantamisesta välillä Siilinjärvi – Pöljä – Lapinlahden Alapitkä. Valtatie 5 parantamisen keskeisenä tavoitteena on edistää liikenteen sujuvuutta ja parantaa liikenneturvallisuutta sekä varmistaa riittävän yhtenäisen valtatieosuuden kehittyminen.

Kaavamuutoksessa osoitetaan tiesuunnitelman tarvitsemat aluevaraukset ja huomioidaan tiejärjestelyiden aiheuttamat muutokset muuhun maankäyttöön.

Yleiskaavamuutoksen tavoitteena on:

- saattaa osayleiskaava laadittavan VT5 Sillinjärvi-Pöljä-Alapitkä tiesuunnitelman kanssa samasisältöiseksi ja tehdä tiesuunnitelman tarvitsemat ja aiheuttamat muutokset kaavan aluevarauksiin.
- tarkastella AP-reservialueiden laajuutta ja määrää huomioiden uudet tielinjaukset ja liikennemelu
- tarkastella ev. lut kirkon suojelumerkinnän poistamista
- selvittää mahdollisuuksia teollisuusalueiden lisäämiseen yleiskaava-alueella
- tarkastella energiahuoltoon tukeutuvien toimintojen sijoittumista ja niiden vaikutuksia alueen maankäyttöön
- huomioida muita mahdollisia kaavamerkintöjen ja -määräysten päivittämistarpeita kaava-alueella

2. NYKYTILANNE JA SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Suunnittelutilanne

2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000. Valtioneuvosto hyväksyi uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 14.12.2017 ja ne astuivat voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan alueidenkäyttölain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennakko-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävissä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennakko-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa

Alueidenkäyttölain (AKL) mukaan ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät yleiskaavaan osin maakuntakaavan kautta.

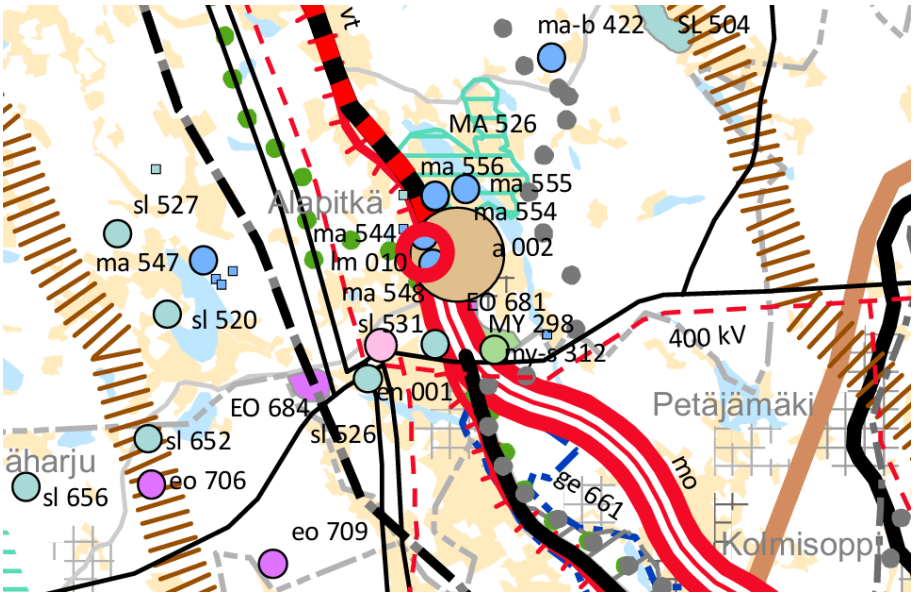
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (14.12.2017) koskevat seuraavia asiakokonaisuuksia:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- uusiutumiskykyinen energiahuolto

2.1.2 Maakuntakaavoitus

Suunnittelualueella on voimassa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaihe, maakuntakaavan 2. vaihe ja 3. vaihe.

Maakuntavaltuusto hyväksyi maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kokouksessaan 17.12.2024. Maakuntahallitus määräsi 24.2.2025 § 17 maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se saa lainvoiman. Voimaantulosta on kuulutettu 26.2.2025.

Kuva 3. Ote Pohjois-Savon maakuntakaavayhdistelmästä.

Suunnittelualueeseen kohdistuvat voimassa olevien maakuntakaavojen seuraavat merkinnät:

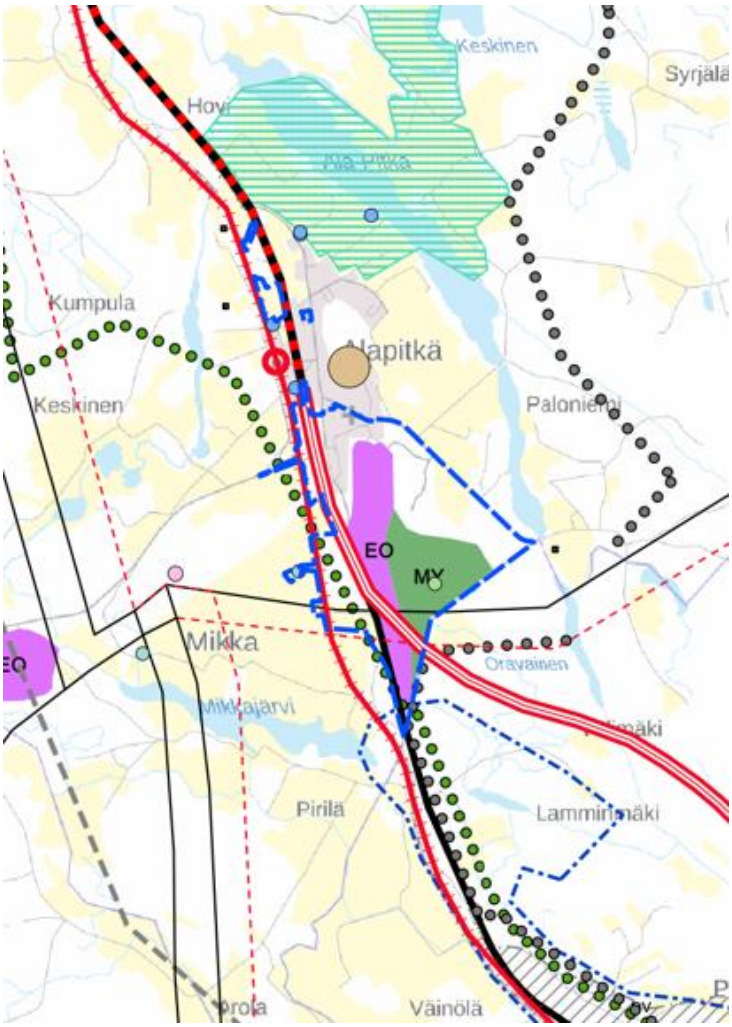
- Alapitkän taajama a 24.002
- Viitoskäytävän kehittämisvyöhyke
- Maaseudun kehittämisvyöhyke: ruuantuotannon ydinalue
- Uusi moottoritie, mo
- Merkittävästi parannettava tieyhteys, vt
- Seututie, ent. VT5, vt-> st
- Savon rata: kaksiraiteinen nopean liikenteen päärata
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, MY 24.298 Silmäsuonharju
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on merkittäviä suoluontoarvoja, my-s 24.312 Silmäsuo
- Maa-ainesten ottoalue soran, moreenin ja hiekan ottoa sekä kallionlouhintaa varten, EO 24.681 Silmäsuonharju
- Pohjavesialue, pv 13.654
- Ulkoilureitin yhteystarve
- Moottorikelkkareitin yhteystarve
- Ohjeellinen sähkönsiirtolinja ja jännite 110/400 kv
- Sähkönsiirtolinja ja jännite

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaihe on tullut vireille vuonna 2023. Maakuntavaltuusto hyväksyi yksimielisesti kokouksessaan 8.6.2026 § 13 Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen. Maakuntakaava sai lainvoiman 9.9.2026.

Maakuntakaavan kolmas vaihe täydentää 1. ja 2. vaiheiden voimassa olevia maakuntakaavoja tuomalla puhtaan energian teemakokonaisuuteen myös aurinkoenergian, vetytalouden sekä sähkönsiirron täydentävät tarpeet. Aurinkoenergiahankkeiden suunnittelua ohjataan yleisillä suunnittelumääräyksillä. Sähkönsiirron yhteystarpeista nk. Harjulinjan suunnittelussa osoitetaan maakunnan

länsiosaan vaihtoehtoisia yhteystarpeita ja arvioidaan niiden maakuntakaavaan liittyviä kokonaisvaikutuksia.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavassa ei ole suunnittelualuetta koskevia merkintöjä tai määräyksiä.

Kuva 4. Ote Pohjois-Savon maakuntakaavayhdistelmästä. Suunnittelualueen likimääräinen rajaus sinisellä katkoviivalla.

Suunnittelualuetta koskevat mm. seuraavat maakuntakaavojen merkintöjen määräykset:

EO

MAA-AINESTEN OTTOALUE SORAN, MOREENIN JA HIEKAN OTTOA SEKÄ KALLIONLOUHINTAA VARTEN (2)

Merkinnällä osoitetaan maa-aineshuollon kannalta tärkeimmät soran, moreenin tai hiekanottoalueet sekä kallionlouhinta-alueet.

Suunnittelumääräys: Laajoilla tai usean toimijan käyttämillä maa-ainesten ottoalueilla ottosuunnitelmien tulisi perustua koko alueen käsittävään osayleiskaavaan tai maisemaselvitykseen (MAL 5.1 §).

Kun ottoalue sijaitsee ge -osa-alueilla tai on MY-alueen ympäröimä, alueeseen kohdistuu seuraava suunnittelumääräys:
Alueiden käytön suunnittelussa tulee erityisesti ottaa huomioon ympäröivän harjualueen maisemalliset arvot ja harjumuodostuman luonteenomaiset piirteet sekä ympäröivä vesi- ja kulttuurimaisema. Ennen alueilla tehtävää maa-ainestenottoa tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä museoviranomaiseen, jotta arkeologisen inventoinnin tarve voidaan arvioida.
Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei hanke tai suunnitelma yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Suunnittelussa on erityisesti otettava huomioon vaikutukset Natura-alueiden pintavalumaolosuhteisiin.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA
Merkinnällä osoitetaan kallio- ja harjualueet alueet, joilla on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maisemaan liittyviä arvoja. Merkinnällä osoitetaan myös arvokkaita kallio- ja moreenikohteita, hiekkarantoja, kivikkoja, serpentiinikallioita sekä tuuli- ja rantakerrostumia. Lisäksi merkinnällä osoitetaan kallioperän suojeluja opetuskohteet.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on maa- ja metsätalouden ohella otettava erityisesti huomioon alueen maisemalliset arvot ja harju-, moreeni-, kalliomuodostuman, hiekkarannan, kivikon sekä tuuli- ja rantakerrostumien luonteenomaiset piirteet.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON MERKITTÄVIÄ SUOLUONTOARVOJA (2)
Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokasta suoluontoa täydentäviä kohteita.
Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on otettava erityisesti huomioon alueen arvokkaan suoluonnon luonteenomaiset piirteet ja vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle.
Suunnittelusuositus: Alueella tulisi pyrkiä parantamaan suoluonnon tilaa.

POHJAVESIALUE
Merkinnällä osoitetaan vedenhankinnan kannalta tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet. Merkinnällä osoitetaan myös pohjavesialueet, joiden turvaaminen on pintavesi- ja maaekosysteemin kannalta tarpeellista (E-luokka).

Suunnittelumääräys:
Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Pohjavesialueiden maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon vesienhoitosuunnitelma ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti maaperä- ja pohjavesiolosuhteisiin sekä otettava huomioon pohjavesialueille sijoittuvien vedenottamoiden suoja-alueet.

UUSI TIEYHTEYS
Merkintä sisältää myös tarvittavat liittymä- ja rinnakkaistiejärjestelyt.
Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA TIEYHTEYS
Merkinnällä osoitetaan sellaisia aluerakenteen kannalta keskeisiä tieyhteyksiä, joille on odotettavissa merkittäviä, mutta yksityiskohtaisemmin suunnittelemattomia parantamistoimia, joilla on vaikutusta ympäröivään maankäyttöön. Merkintä sisältää myös parantamisen edellyttämät liittymä- ja rinnakkaistiejärjestelyt sekä tielinjausmuutokset samassa maastokäytävässä.
Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.[1]

Suunnittelumääräys:
Tieyhteyttä tulee kehittää siten, että se tukee ja mahdollistaa kaupunkiseudun aluerakenteen kehittymisen maakuntakaavaan sisältyvien maankäyttöratkaisujen mukaisesti.
Suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei hanke tai suunnitelma yksistään tai tarkasteltuna yhdessä

muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä alueella olevien tai siihen rajautuvien Natura 2000- verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Suunnittelussa on erityisesti otettava huomioon vaikutukset Natura-alueiden pohjavesi- ja pintavalumaolosuhteisiin sekä geologisiin arvoihin.

SAVONRATA: KAKSIRAITEINEN NOPEAN LIIKENTEEN PÄÄRATA
Merkinnällä osoitetaan nopealle junaliikenteelle vaiheittain kehitettävä kaksiraiteinen päärata, Savon rata, jolla tavoitenopeus on vähintään 160 km/h. Savonrata on pääväyläasetukseen ja yleiseurooppalaiseen TEN-T kattavaan verkkoon kuuluva rata.

Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. [1]

Merkintä sisältää myös uudet seisakkeet, terminaalit ja kohtaamispaikat sekä tasoristeyspoistot ja niiden edellyttämät tiejärjestelyt. Lisäksi merkintä mahdollistaa linjausmuutokset samassa maastokäytävässä.

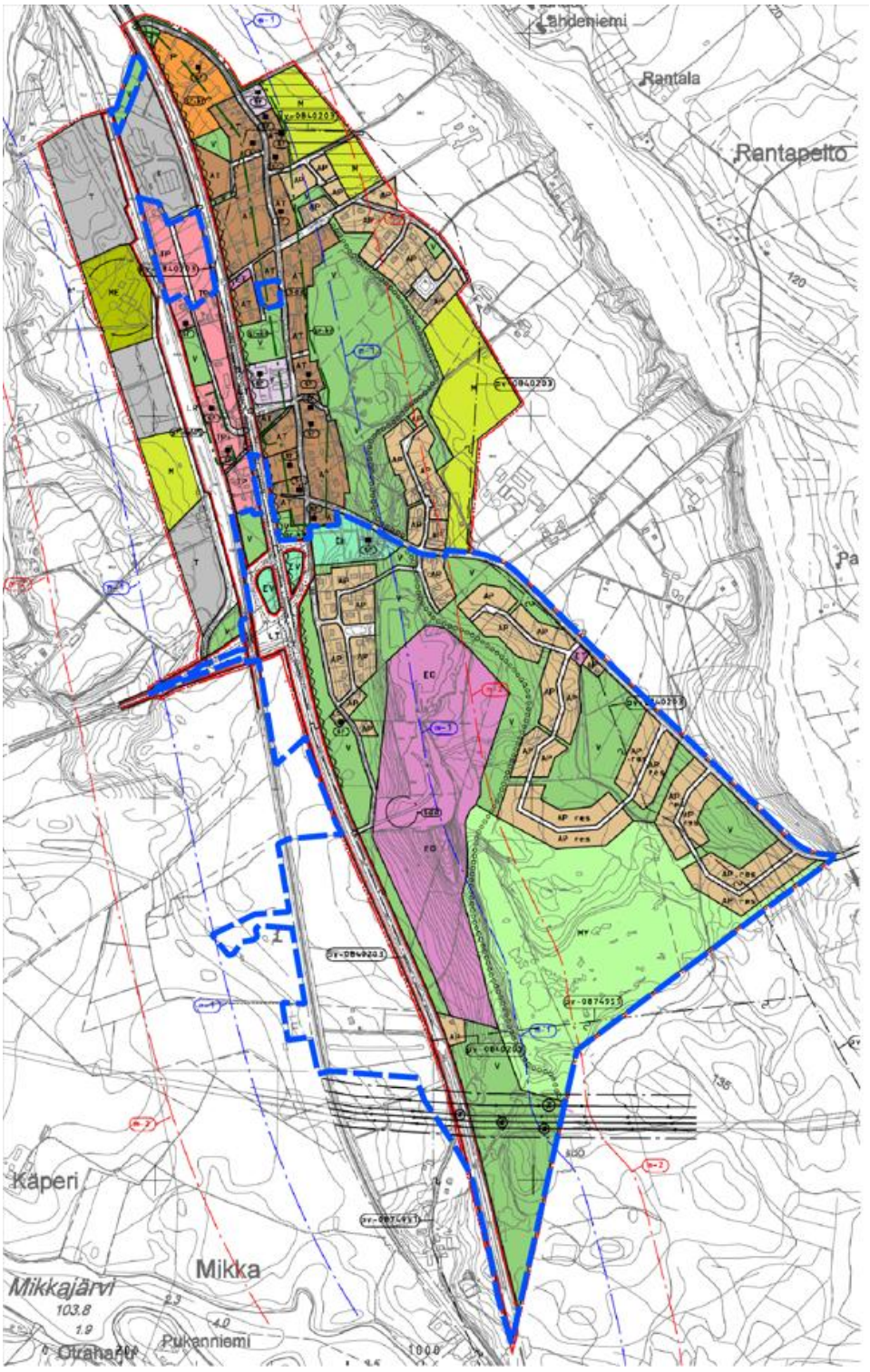
Suunnittelumääräys:
Alueen käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei hanke tai suunnitelma yksinään tarkasteltuna tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000-verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Suunnittelussa on erityisesti otettava huomioon vaikutukset Natura-alueiden pohjavesi- ja pintavalumaolosuhteisiin ja viheryhteyksien säilymiseen.

vt -> yt TIELUOKAN MUUTOS

2.1.3 Yleiskaava

Suunnittelualueella on voimassa Lapinlahden Alapitkän osayleiskaava 2030 (hyv. 2011). Pieni osa suunnittelualueesta on yleiskaavoittamatonta.

Alue rajautuu idässä Ala-Pitkä-järven rantaosayleiskaavaan (hyv. 2021) ja lännessä Alapitkän aurinkopuiston osayleiskaavaan (hyv. 2025).

Kuva 5. Ote Lapinlahden Alapitkän osayleiskaavasta. Suunnittelualueen rajaus sinisellä katkoviivalla.

Suunnittelualueeseen kohdistuvat voimassa olevan osayleiskaavan seuraavat merkinnät:

AP

ASUINPIENTALOJEN ALUE

Pääosin jo rakennettu asuntoalue, jonka täydentäminen eheyttää yhdyskuntarakennetta. Ohjeellinen korttelitehokkuus enintään 0,20.

AT

KYLÄKESKUSALUE

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa asumiskäytössä olevaa keskeistä kyläaluetta. Alueelle voidaan osoittaa myös muita asuntoalueelle soveltuvia toimintoja, kuten palveluja, työtiloja tms.

AP res

ASUINPIENTALOJEN KÄYTTÖÖN VARATTAVA ALUE

Merkinnällä osoitetaan rakentamattomia tai vajaasti rakennettuja alueita, jotka varataan pääasiassa asuntorakentamiseen. Ohjeellinen korttelitehokkuus enintään 0,20.

TP

TYÖPAIKKA-ALUE

Alue on tarkoitettu pääasiassa vähän tilaa vaativaa, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta palvelu- ja työpaikkatoimintaa varten. Alueella oleva asutus on otettava huomioon alueen suunnittelussa ja rakentamisessa.

V

VIRKISTYSALUE

Merkinnällä on osoitettu virkistysalueiksi tarkoitetut alueet.

LT

MAANTIEN ALUE

ET

YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE

Merkinnällä on osoitettu tietoliikennettä ja yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten, kuten lämpövoima-asemien, muuntoasemien, pumppuasemien ja vedenpuhdistamojen alueet.

EO

MAA-AINESTEN OTTOALUE

Merkinnällä on osoitettu alueet soran ja hiekan ottoa varten. Maa-aineksenoton edistyessä kuopat siistitään, metsitetään ja muutetaan virkistysalueiksi.

EH

HAUTAUSMAA-ALUE

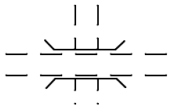
EV

SUOJAVIHERALUE

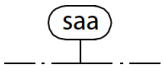
MY

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA

Maa-ainesten otto ei ole mahdollista MY-alueella, koska alueella on erityisiä luontoarvoja. Alueella oleva Silmäsuo on säilytettävä.

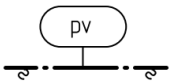

VARAUS ERITASORISTEYKSELLE

MAHDOLLISESTI PILAANTUNUT KOHDE

Mahdollisesti pilaantunut kohde, jonka maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ennen alueella tehtäviä rakentamistoimenpiteitä ja maaperä on tarvittaessa puhdistettava.

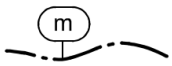

VEDENHANKINNALLE TÄRKEÄ POHJAVESIALUE

Alueella rakentamista ja muita toimenpiteitä saattavat rajoittaa vesilain 1 luvun 18§ (pohjaveden muuttamiskielto) ja ympäristönsuojelulain 8§ (pohjaveden pilaamiskielto).

pv-0840203 / Alapitkä, 2-luokka

pv-0874951 / Kärängänmäki, 1-luokka

TIELIIKENTEEN MELUALUE

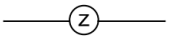
Rakennettaessa alueelle tai asemakaavoja laadittaessa on otettava huomioon melunsuojaustarve.

m-1: Päivä-aikaiset melualueet (55dBA) ennustetuilla vuoden 2030 liikennemäärillä.

m-2: Yöaikaiset melualueet (45dBA) ennustetuilla vuoden 2030 liikennemäärillä.

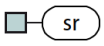

MELUNTORJUNTATARVE

VOIMAJOHTO

Merkinnällä on osoitettu 110 kV:n ja sitä suurempien voimajohtojen sijainti.

SUOJELTAVA RAKENNUS

Rakennus on korjattava sen kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliset arvot säilyttäen. Korjaus- ja muutostoimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Ma-alkuinen numerointi viittaa Pohjois-Savon maakuntakaavaan.

KULTTUURIHISTORIALLISESTI MERKITTÄVÄ ALUEKOKONAISUUS

Alueella tehtävät korjaus- ja muutostyöt sekä lisärakentaminen on tehtävä siten, että alueen historiallinen, rakennustaiteellinen tai maisemallinen arvo ei vähene. Alueella toteutettavien toimenpiteiden tulee sopeutua ympäristöön.

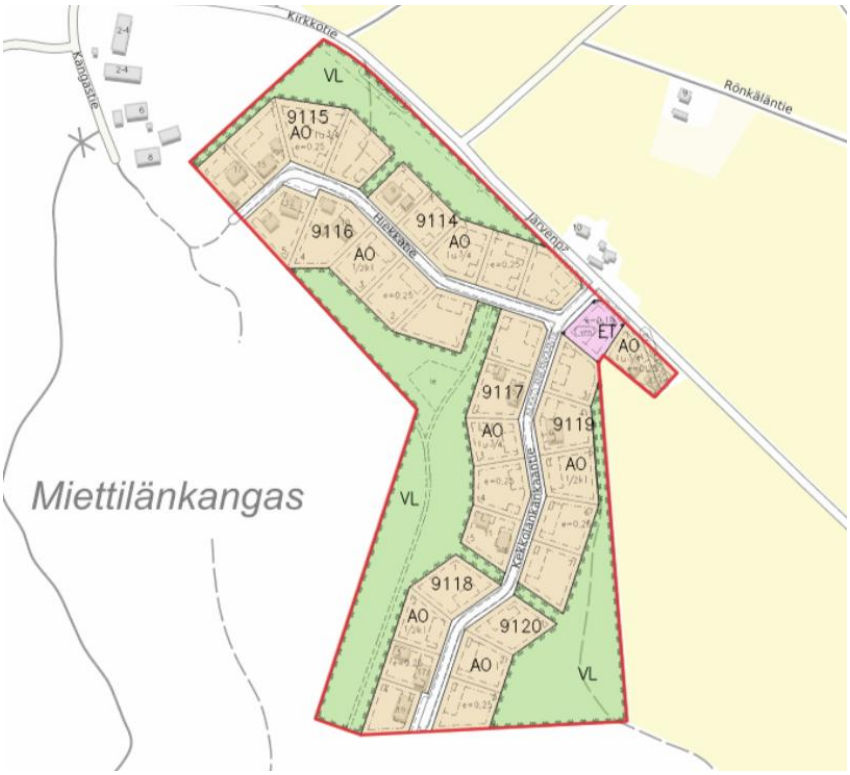
Ma-605 viittaa Pohjois-Savon maakuntakaavaan. Sr-kr viittaa Alapitkän rakennuskulttuurin inventoinnissa rajattuun kyläraittiin.

KATU TAI TIE

OHJEELLINEN ULKOILUREITTI

2.1.4 Asemakaava

Suunnittelualueen itäosan asuinalueella on voimassa Alapitkän asemakaava/Kekkolankangas, joka on hyväksytty vuonna 2010. Asemakaavassa alueelle on osoitettu erillispientalojen rakennuspaikkoja (AO) sekä lähivirkistysaluetta (VL) ja yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue (ET).

Kuva 6. Ote Alapitkän asemakaavasta / Kekkolankangas.

2.1.5 Rakennusjärjestys

Lapinlahden rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 8.10.2019 ja se on tullut voimaan 1.1.2020. Lapinlahdella on käynnissä rakennusjärjestyksen uudistaminen. Kunnanhallitus on 26.10.2026 päätöksellä § 206 päättänyt hyväksyä tarkistetun rakennusjärjestyksen siten, että rakennusjärjestys tulee voimaan 1.1.2027 ja sillä kumotaan valtuuston 8.10.2019 § 35 hyväksymä ja 1.1.2020 voimaan tullut rakennusjärjestys.

2.1.6 Muut suunnitelmat ja selvitykset

Suunnittelualuetta koskevat mm. seuraavat ohjelmat, selvitykset ja suunnitelmat:

Liikenne ja melu:

- Valtatien 5 parantaminen välillä Siilinjärvi - Pöljä – Alapitkä, Yleissuunnitelma 31.5.2024 (ELY, DESTIA)
- Vt 5 parantaminen välillä Siilinjärvi-Pöljä Yleissuunnitelman meluselvitys (DESTIA, 2022)
- Liikennemeluselvitys, Alapitkä (SYMO Oy, 2008)
- Ala-Pitkä -järven rantaosayleiskaavan meluselvitys (FCG, 2020)
- Ylä-Savon ja Siilinjärven liikenneturvallisuussuunnitelma (P-S ELY, Liikenne ja infrastruktuuri, Sitowise, 2024)

Luonto ja maisema:

- Valtatien 5 parantaminen välillä Siilinjärvi–Pöljä, yleissuunnitelman päivitys, luontoselvitys (AFRY, 2020)
- Valtatie 5:n parantaminen välillä Siilinjärvi-Pöljä, Yleissuunnitelma Liito-orava- ja viitasammakkoselvitys, toukokuu 2020 (Ympäristökonsultointi Welling Ky 2020)
- Alapitkän osayleiskaavan luontoselvitys (Pöyry Environment Oy, 2007)
- Alapitkän aurinkovoimala-alueen luontoselvitys (Latvasilmu osk, 2024)
- Ala-Pitkä järven rantaosayleiskaava Luonto- ja maisemaselvitys (FCG, 2020)
- Hulevesi ja vesistöselvitys Alapitkän aurinkopuisto (Helios Nordic Energy AB Finland, 2024)

Arkeologia ja rakennettu kulttuuriympäristö:

- Siilinjärvi Valtatien 5:n parantamisen yleissuunnitelman suunnittelualueen välillä Siilinjärven keskusta – Lapinlahti Alapitkä arkeologinen inventointi (Mikroliitti Oy, 2020)
- Alapitkän osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi (Mikroliitti Oy, 2009)
- Alapitkä aurinkovoima-alueiden arkeologinen inventointi (Heilu Oy, 2024)
- Alapitkän rantaosayleiskaavan rakennusinventointi (FCG, 2020)
- Alapitkän rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi (Mikroliitti Oy, 2019)
- Alapitkän rakennuskulttuurin inventoinnin päivitys (Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy 2010)

Muut:

- Kiinteistövaikutusten arviointi, Valtatie 5 Siilinjärvi-Alapitkä (Maanmittauslaitos 2024)
- Lausunto Siilinjärvi - Pöljä tiehankkeeseen liittyen päivitetyn hankesuunnitelman luonto- ja pohjavesivaikutuksista (Pohjois-Savon ELY-keskus 30.3.2021)
- Lapinlahden kunnan ympäristönsuojelumääräykset (2012)
- Lapinlahden kunnan rakennusjärjestys (Iisalmi, Lapinlahti, Varpaisjärvi, Kiuruvesi, Sonkajärvi ja Vieremä) Ylä-Savon kuntien kesken yhteistyössä vuosina 2017–2019 laadittu rakennusjärjestys on ollut voimassa vuoden 2020 alusta lähtien. Lapinlahden rakentamisjärjestys uusitaan – lähtökohtana on uusi rakentamislaki, joka muuttaa sekä lupakäytäntöjä että viranomaisvalvontaa.
- Maakuntakaavan 2040 selvitykset

2.2 Rakennettu ympäristö

2.2.1 Palvelut

Alapitkällä toimii Alapitkän koulu, jossa järjestetään perusopetusta vuosiluokille 1-6 ja koulun yhteydessä toimii myös päiväkoti sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Alueen liikuntapalveluihin kuuluu koulun yhteydessä sijaitseva maksuton lähiliikuntapaikka, jossa on peliareena ja leikkikenttä. Alapitkällä sijaitsee lisäksi kesäkahvila. Kaava-alueella sijaitsee Alapitkän kirkko ja kaupallisia palveluita tarjoavat tienrakennusyhtiö sekä autokorjaamo.

2.2.2 Liikenne ja liikenneinfra

Kaava-alueen liikenneverkko tukeutuu valtatiehen 5, joka kulkee suunnittelualueen läpi pääosin sen länsiosassa. Valtatie on suunnittelualueella kaksikaistainen ja valaistu. Nopeusrajoitus on pääosin 80 km/h, mutta kaava-alueen eteläosassa 100 km/h. Valtatiehen liittyy kaava-alueella maanteitä sekä useita yksityistie- ja tonttiliittymiä. Liittymät ovat nykytilanteessa tasoliittymiä.

Valtatie 5 kuuluu pääväyläasetuksen luokan I pääväyliin ja Euroopan laajuiseen TEN-T-liikenneverkkoon. Valtatien keskimääräinen liikennemäärä on kaava-alueella noin 6 500 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaan liikenteen osuus on noin 620 ajoneuvoa eli 9,5 prosenttia. Valtatieltä Alapitkän taajamaan johtava Alapitkäntie palvelee alueen paikallista liikennettä. Muut kaava-alueen maantiet ja yksityistiet ovat liikennemääriltään vähäisempiä.

Valtatie 5 sijaitsee kaava-alueella pohjavesialueella ja osittain pohjaveden muodostumisalueella. Nykyisellä valtatieosuudella ei ole pohjavedensuojausta. Kaava-alue rajautuu lännessä pääosin Savon rataan, joka on valtakunnallisesti merkittävä henkilö- ja tavaraliikenteen päärata sekä osa TEN-T-verkkoa.

Kaava-alueella jalankulku ja pyöräily tapahtuvat pääosin maanteiden ja yksityisteiden yhteydessä. Joukkoliikenne perustuu valtatiellä 5 liikennöiviin linja-autovuoroihin.

Kuva 7. Nykytilanteen liikennemäärät (ajoneuvoa / vrk) Kuopiontiellä, Kinnulanlahdentiellä, sekä Oravilahdentiellä. (2025).

Kuva 8. Raskaan liikenteen liikennemäärät (ajoneuvoa / vrk) Kuopiontiellä, Kinnulanlahdentiellä, sekä Oravilahdentiellä. (2025).

Valtatien 5 parantamisesta välillä Siilinjärvi - Pöljä – Alapitkä, on laadittu yleissuunnitelma 2024 (ELY, DESTIA). Yleissuunnittelussa määritellään tien likimääräinen paikka ja suhde ympäröivään maankäyttöön sekä tekniset ja liikenteelliset perusratkaisut. Osana suunnitelmaa esitetään toimenpiteet muun muassa meluhaittojen torjumiseksi ja ympäristövaikutusten lieventämiseksi. Suunnittelun yleispiirteisyys merkitsee sitä, että esimerkiksi yksityistiejärjestelyt tarkentuvat lopullisesti vasta myöhemmissä suunnitteluvaiheissa.

Yleissuunnitelman mukainen ratkaisu sisältää mm. seuraavia toimenpiteitä:

• Siilinjärven ja Alapitkän välillä valtatie rakennetaan uuteen maastokäytävään. Nykyinen tie jää rinnakkaistieksi.

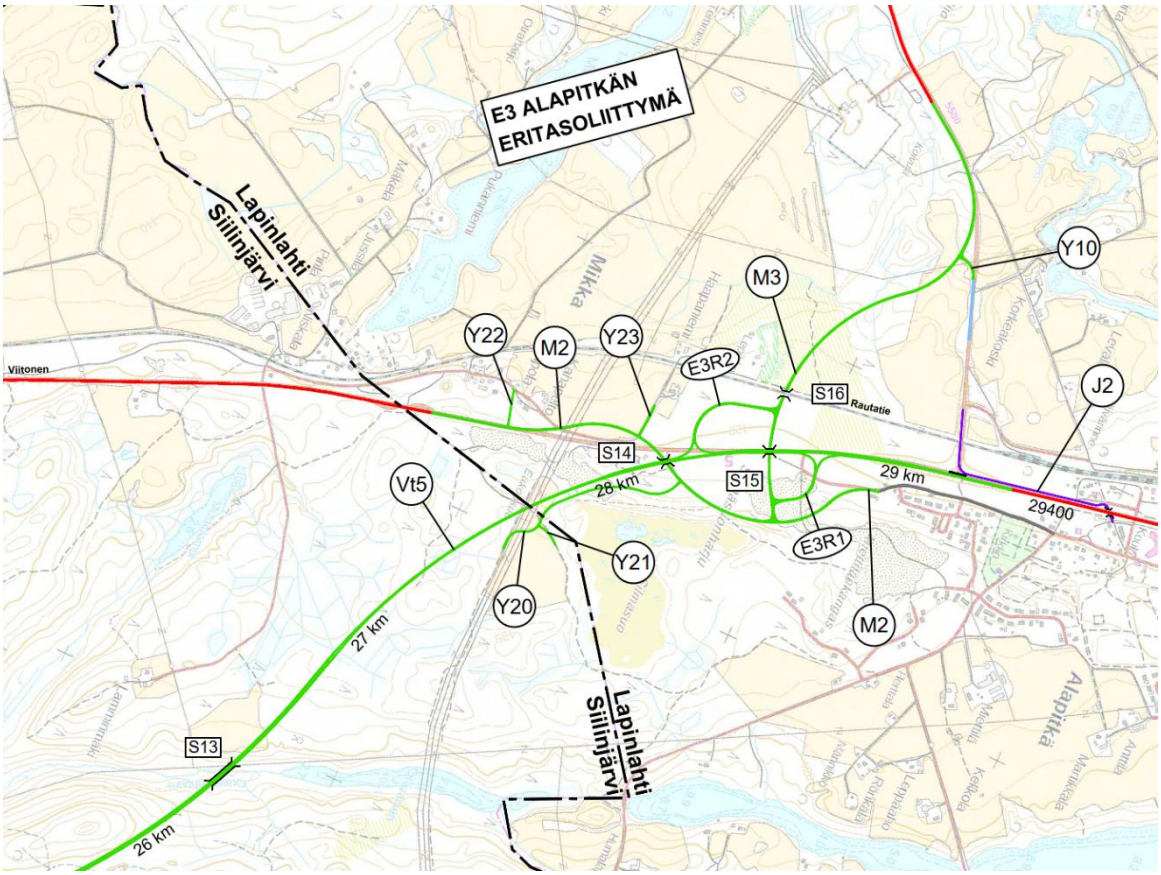
• Valtatie parannetaan moottoritieksi rakentamalla väylä uuteen maastokäytävään Pöljänmyllyn eritasoliittymään saakka (Varpaisjärventie), jonka jälkeen tie jatkuu keskikaiteellisena ohituskaistatienä Alapitkälle.

• Nykyinen valtatie jää palvelemaan hidasta ja paikallista liikennettä sekä valtatien rinnakkaistieksi.

• Nykyisen tieympäristön melu ja haitat pienenevät, joka mahdollistaa maankäytön kehittämisen ja rauhallisemman ympäristön.

• Uudelle linjaukselle rakennetaan yhteensä kolme eritasoliittymää.

• Hankkeen yhteydessä rakennetaan melu- ja pohjavesisuojauksia.

Kuva 9. Ote Vt 5:n parantamisen yleissuunnitelman yleiskartasta (Destia)

2.2.3 Maanomistus

Suunnittelualue on pääosin yksityisten maanomistajien omistuksessa. Lapinlahden kunta omistaa maa-alueita kaava-alueen itäosasta sekä rautatien ja valtatien väliseltä alueelta. Seurakunta omistaa Alapitkän ev.lut kirkon alueen.

2.2.4 Nykyinen maankäyttö ja rakennuskanta

Alapitkän asutus sijaitsee pääosin radan ja vt 5:n itäpuolella, jonne myös palvelut sijoittuvat. Alueella on myös laajoja maa- ja metsätalousvaltaisia alueita sekä maataloustoimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia. Miettilänkankaalla on soranottoalue. Asuinrakentaminen on väljää ja pientaloval-taista.

2.2.5 Rakennettu kulttuuriympäristö

Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy / arkkitehti Hanna Oijala on laatinut vuonna 2010 Alapitkän osayleiskaava-alueen rakennusinventoinnin. Rakennuskulttuurin inventoinnissa Alapitkän ev.lut. kirkko on katsottu paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.

71 Alapitkän ev.lut. kirkko ja hautausmaa
Arvotus: paikallisesti merkittävä (R,H,M)
Kertoo Ylä-Savon kyläkirkkoperinteestä ja kuuluu arkkitehtuuriltaan 1960-luvun moderniin aikaku-teen. Laajennusosa edustaa selvästi omaa 1980-luvun rakentamista. Hautausmaa muodostaa maa-seutukylille poikkeuksellisen, puistometsämäisesti hoidetun aluetyypin.
Alapitkälle suunniteltiin kyläkirkkoa jo 1950-luvun alussa, jolloin pyhäkön piirustukset laati arkkitehti Eino Pitkänen. Kustannusarvion ylitettyä rakentamiseen aiotut varat hanke hautautui lähes kahdeksi vuosikymmeneksi, kunnes se saatiin rakennettua hautausmaan yläpuolelle harjun laelle vuosina 1969-1970. Tällöin rakennuksen piirustusten laatijana oli Pohjois-Savon kirkolliseen rakentamiseen paljon vaikuttanut kajaanilainen arkkitehti Esko Laitinen.
Alkuperäisessä rakennuksessa (rukoushuone-siunauskappeli) oli ainoastaan kirkkosali ja sakasti eteistiloineen. 1986 rakennusta laajennettiin kerho- ja keittiötilasiivellä, jonka oli suunnitellut Kuo-pion kaupunginarkkitehti Matti Höyhtyä. Hautausmaa oli tarkoitus perustaa jo 1900-luvun alussa, mutta se perustettiin vasta 1947 Pekka ja Hilda Miettisen lahjoittamalle Tuonela-nimiselle tilalle. Se sijaitsee Alapitkäntien ja Miettiläntien risteyksessä harjun rinteellä. Hautausmaan vanhimmat osat ovat rinteen juurella. Hautausmaata laajennettiin 1978.

Kuva 10. Alapitkän ev.lut. kirkko (Rakennusinventointi, Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen)

2.2.6 Arkeologinen kulttuuriperintö

Mikroliitti Oy toteutti vuonna 2009 Alapitkän osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventoinnin. Alueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa ei löydetty kiinteitä muinaisjäännöksiä laadittavalta kaavamuutosalueelta.

Mikroliitti Oy toteutti tiesuunnitelmaa varten alueella kesällä 2020 muinaisjäännösinventoinnin. Selvitysalueelta ei löytynyt uusia muinaisjäännöskohteita kaava-aluetta koskien.

2.2.7 Yhdyskuntatekniikka

Kaava-alueen pohjoisosa kuuluu kunnallisteknisten verkostojen piiriin.

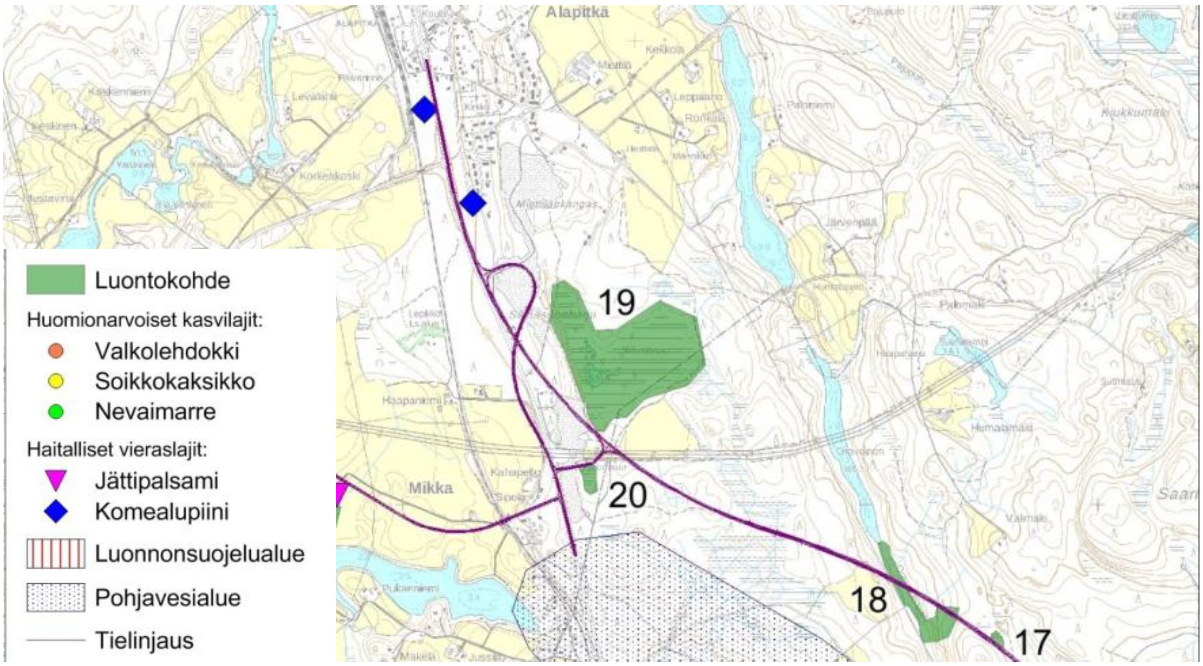
2.3 Luonnonympäristö

Suunnittelualueelle on laadittu Vt5 tielinjausta koskeva luontoselvitys (AFRY 2020).

Pääosin selvitysalue on luontoarvoiltaan melko tavanomaista talousmetsää tai peltoja. Suunnitellun vt 5:n uuden linjauksen ja sen liittymä- ja rinnakkaistiejärjestelyjen kohdalle ja lähiympäristöön sijoittuu muutamia, lähinnä paikallisesti arvokkaita luontokohteita. Pohjoisosan Silmäsuo arvioitiin seudullisesti arvokkaaksi, koska se on melko luonnontilainen avosuo ja pienillä suolammilla pesii uhanalaisen naurulokin kolonia. Muut kohteet ovat pääosin pienvesiä ja niiden lähiympäristöjä sekä pieniä soita. Monien pienvesien (varsinkin lampien) luonnontila on jossain määrin muuttunut, niin että niiden luontoarvot ovat melko vähäiset.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien liito-oravan ja viitasammakon esiintymisestä tiesuunnitelman alueella on tehty keväällä 2020 erillinen selvitys (Ympäristökonsultointi Welling Ky). Suunnittelualueella ei tehty havaintoja liito-oravasta tai viitasammakosta.

Kirjoverkkoperhosesta on kirjattu muutamia havaintoja Alapitkän alueelta (SYKE 2020b). Lajin toukat elävät varsinkin kangasmaitikalla, jota kasvaa paikoin runsaasti alueen hiekkakankailla.

Kuva 11. Kooste luontoselvityksen luontokohde- ja vieraslajihavainnoista (AFRY 2020).

19. Silmäsuo on noin 20 hehtaarin kokoinen ojittamaton avosuo. Sen alueella on useita pieniä lampia ja avovesilampareita. Pääosa niistä sijaitsee suon länsiosassa ja suurin on alle puolen hehtaarin kokoinen. Suo on tyypiltään karu neva, jota reunustaa paikoin kapea rämelaide. Tyypillisiä kasvilajeja ovat tupasvilla, suokukka, rahka- ja mutasara, lakka ja isokarpalo. Reunoilla kasvaa mm vaiveroa, pullosaraa ja raatetta. Lampien reunoilla on harvaa pikkupuustoa ja suursaroja. Suo rajoittuu länsireunalla Silmäsuonharjuun, jonka jyrkkä mäntypuustoinen rinne otettiin mukaan rajaukseen. Rinteessä tai suolla ei havaittu pohjaveden purkautumiseen liittyvää lähteisyyttä tai rehevyyttä. Harjurinteessä on varttunutta männikköä ja taimikkoa. Aluskasvillisuus on harjanteen yläosassa puolukka- ja alaosassa mustikkavaltaista.

Arvo: Seudullisesti arvokas luontokohde. Luonnontilaiset enintään yhden hehtaarin kokoiset lammet ovat vesilain (2:11 §) suojeltuja vesiluontotyyppejä ja enintään puolen hehtaarin kokoisten lampien lähiympäristöt ja vähäpuustoiset suot metsälain (10 §) kohteita. Suomen metsäkeskus (2019) ei ole tehnyt alueella kohderajauksia. Boreaaliset piensuot on arvioitu uhanalaiseksi luontotyyppiyhdistelmäksi ja useat suoluontotyypit uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi (Kontula & Raunio 2018). Suolammet on arvioitu Etelä-Suomessa uhanalaiseksi luontotyypiksi. Uhanalaisen naurulokin pesimäkolonian sijoittuminen suolle lisää sen arvoa.

Sijainti suhteessa hankkeeseen: Vt 5:n uusi tielinjaus sivuaa suon eteläpäätä. Rakentaminen ei todennäköisesti muuta merkittävästi suon luonnontilaa. Naurulokkien pesimäaika tulee ottaa

huomioon rakennustöiden ajoituksessa ja tarvittaessa estää liikenteen melun kulkeutumista suolle tien käytön aikana.

Kuva 12 ja Kuva 13. Silmäsuo lampien suuntaan itään päin kuvattuna ja Silmäsuonharjun varttunutta männikköä (AFRY 2020).

20. Eukonsuo

Vajaan hehtaarin kokoinen pikkusuo kasvaa harvaa, kitukasvuista mäntypuustoa. Kenttäkerrosta vallitsevat reunoilla suopursu, vaivero, juolukka, tupasvilla ja mustikka. Keskiosa on avoimempi ja lyhytkortisempi lajeina mm. suokukka, leväkkö, isokarpalo, valkopiirtoheinä, mutasara ja pyöreälehtikihokki. Suon länsipuolella on suoranottoalue ja pohjoispuolella tieura, pelto ja voimajohdot, joiden vaikutus näkyy suon pohjoisreunalla.

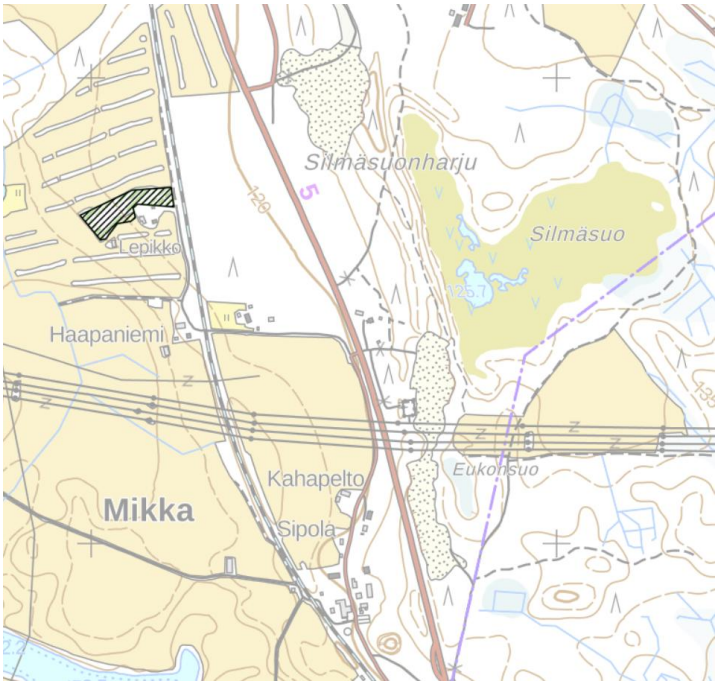
Arvo: Paikallisesti arvokas luontokohde. Vähäpuustoiset suot ovat metsäin (10 §) kohteita. Suomen metsäkeskus (2019) ei ole tehnyt alueella kohderajauksia. Boreaaliset piensuot on arvioitu uhanalaiseksi luontotyyppiyhdistelmäksi ja useat suoluontotyypit uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi (Kontula & Raunio 2018).

Sijainti suhteessa hankkeeseen: Liittymäjärjestelyn tieyhteys sivuaa suon pohjoisreunaa. Rakentaminen saattaa kuivattaa suota.

Kuva 14. Eukonsuo (AFRY 2020).

Suunnittelualueen länsiosaan sijoittuu yksityinen luonnonsuojelualue Lepikko (YSA244784).

Kuva 15. Yksityisen luonnonsuojelualueen sijainti.

2.3.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

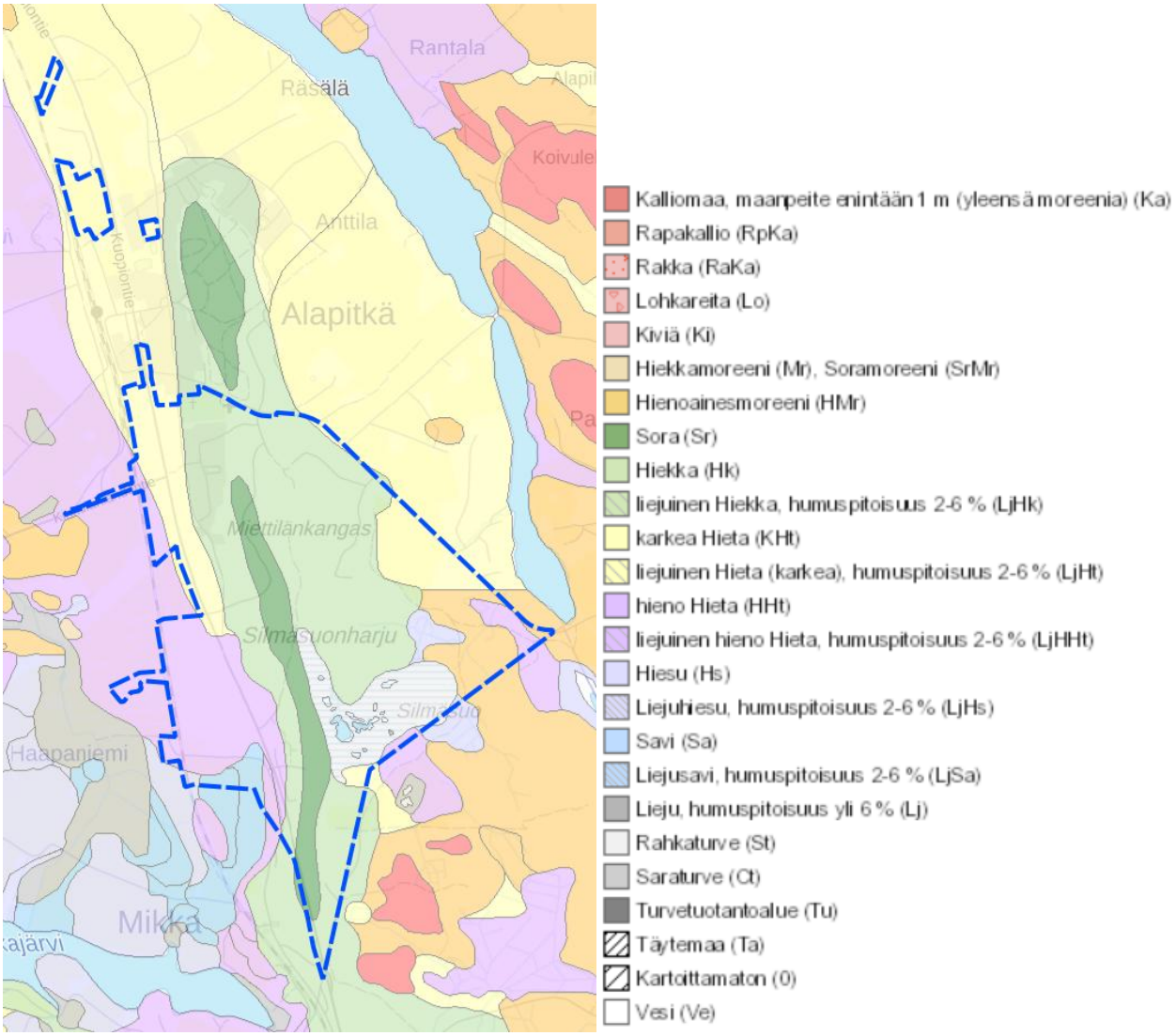
Selvitysalue sijaitsee eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen Järvi-Suomen osa-alueella (SYKE 2020a). Suovyöhyke on Sisä-Suomen vietto- ja rahkakeitaat ja eliömaakunta Pohjois-Savo. Kuopion lehtokeskuksen vaikutus näkyy paikoin alueella kasvillisuuden rehevyytenä ja vaateliaan lehtokasvilajiston esiintymisenä.

2.3.2 Kallio- ja maaperä sekä pinnanmuodot

Lapinlahti kuuluu laajaan Itä-Suomen graniittigneissi-alueeseen, jolla on ikää noin 2 700 miljoonaa vuotta. Kallioperän rakenne on ruhjoutunut ja poimuttunut. Selvitysalueen kallioperässä vallitsee tonaliittinen gneissi (pohjagneissi).

Maaperä on pääosin soraa tai hiekkaa. Radan varressa on karkeaa tai hienoa hietaa. Silmäsuon alueella on rahkaturvetta.

Maastonmuodoiltaan alue on vaihtelevaa maastoa, niin että korkeimmat mäet ovat keskiosassa ja etelä- ja pohjoisosat ovat loivapiirteisempiä.

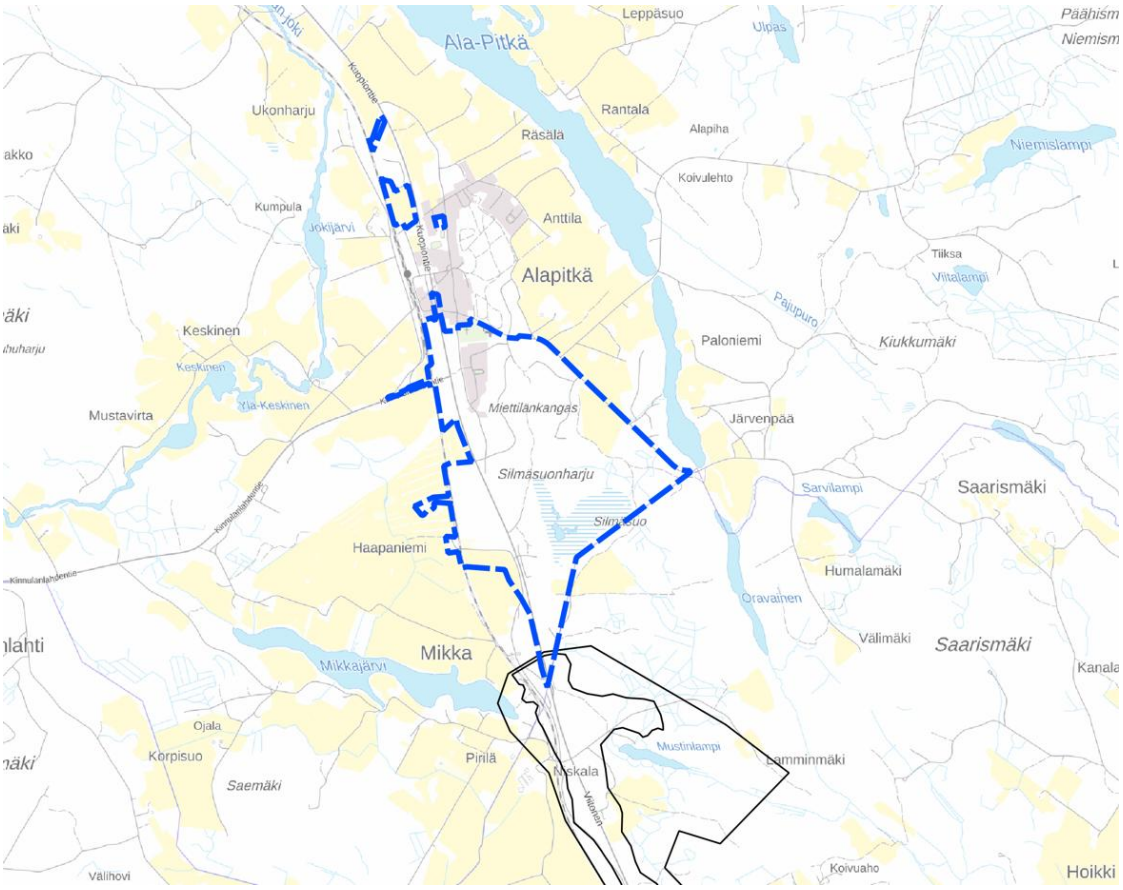

Kuva 16. Selvitysalueen maaperä (GTK). Suunnittelualueen likimääräinen rajaus sinisellä katkoviivalla.

2.3.3 Pinta- ja pohjavedet

Suunnittelualue sijaitsee osittain vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella (0874951 Kärängänmäki: 1-luokka).

Alueen koillispuolella on Ala-Pitkä-järvi ja luoteispuolella on Mikkajärvi.

Kuva 17. Pohjavesialueet. Suunnittelualueen rajaus sinisellä katkoviivalla. (SYKE 2023)

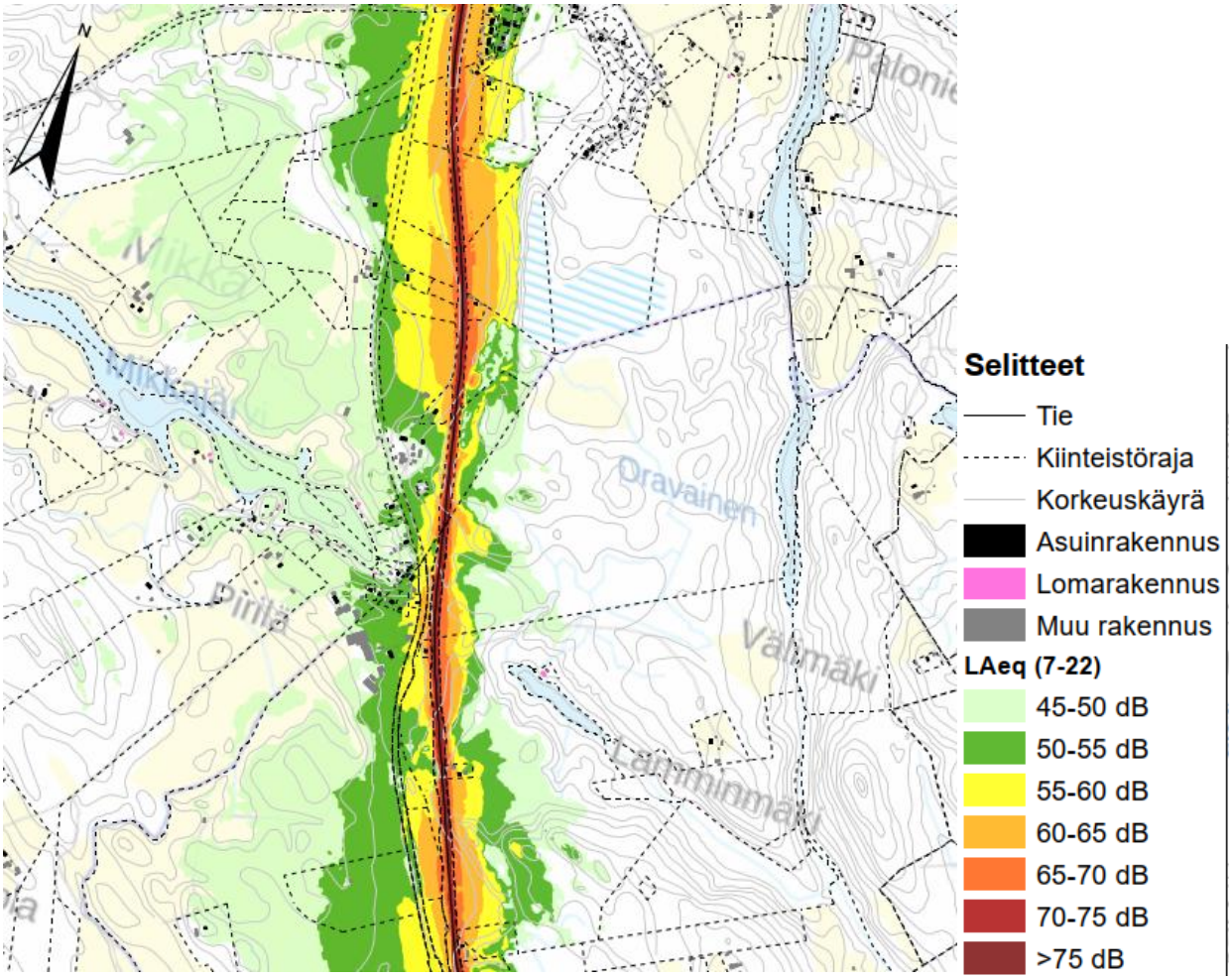
2.4 Ympäristönsuojelu ja häiriötekijät

2.4.1 Liikennemelu

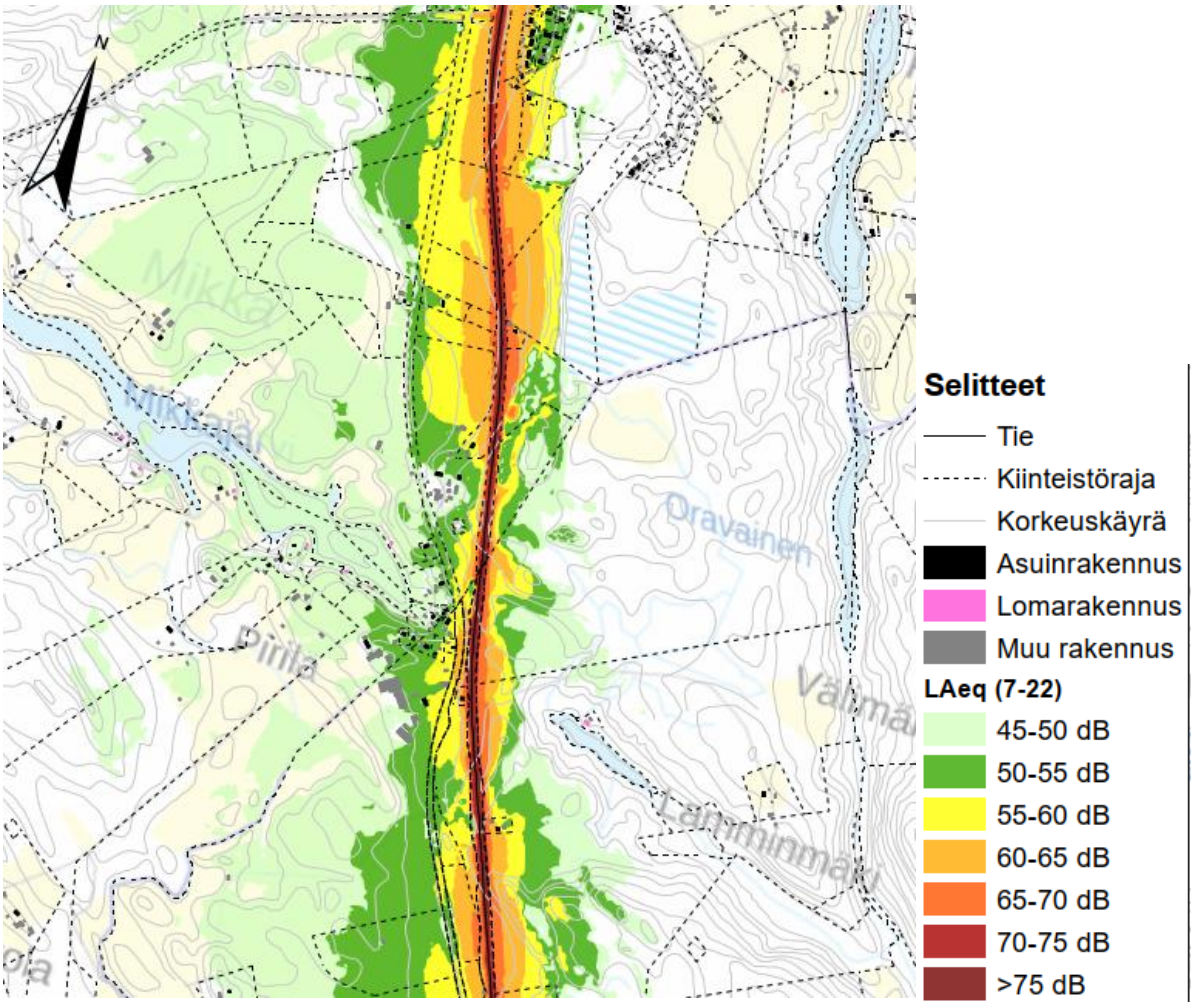
Destia on laatinut vuonna 2022 vt 5 Siilinjärvi-Pöljä yleissuunnitelmaa varten meluselvityksen. Meluselvityksessä on tarkasteltu pääasiassa Vt 5:n liikenteestä aiheutuvaa melua. Liikennetiedot on saatu nykytilanteen osalta Väyläviraston tierekisteristä. Mallilaskennat tehtiin nykyisillä liikennejärjestelyillä ja uudella itäisemmällä valtatie 5 linjauksella. Ennustetilanteena on käytetty vuoden 2040 tasoa.

Melulaskentatulosten tulkinnassa käytetään valtioneuvoston päätöstä melutasojen ohjearvoista (993/1992). Asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- ja oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa 55 dB eikä yöohjearvoa 50 dB. Uusilla asuinalueilla sovelletaan yöajan ohjearvoa 45 dB.

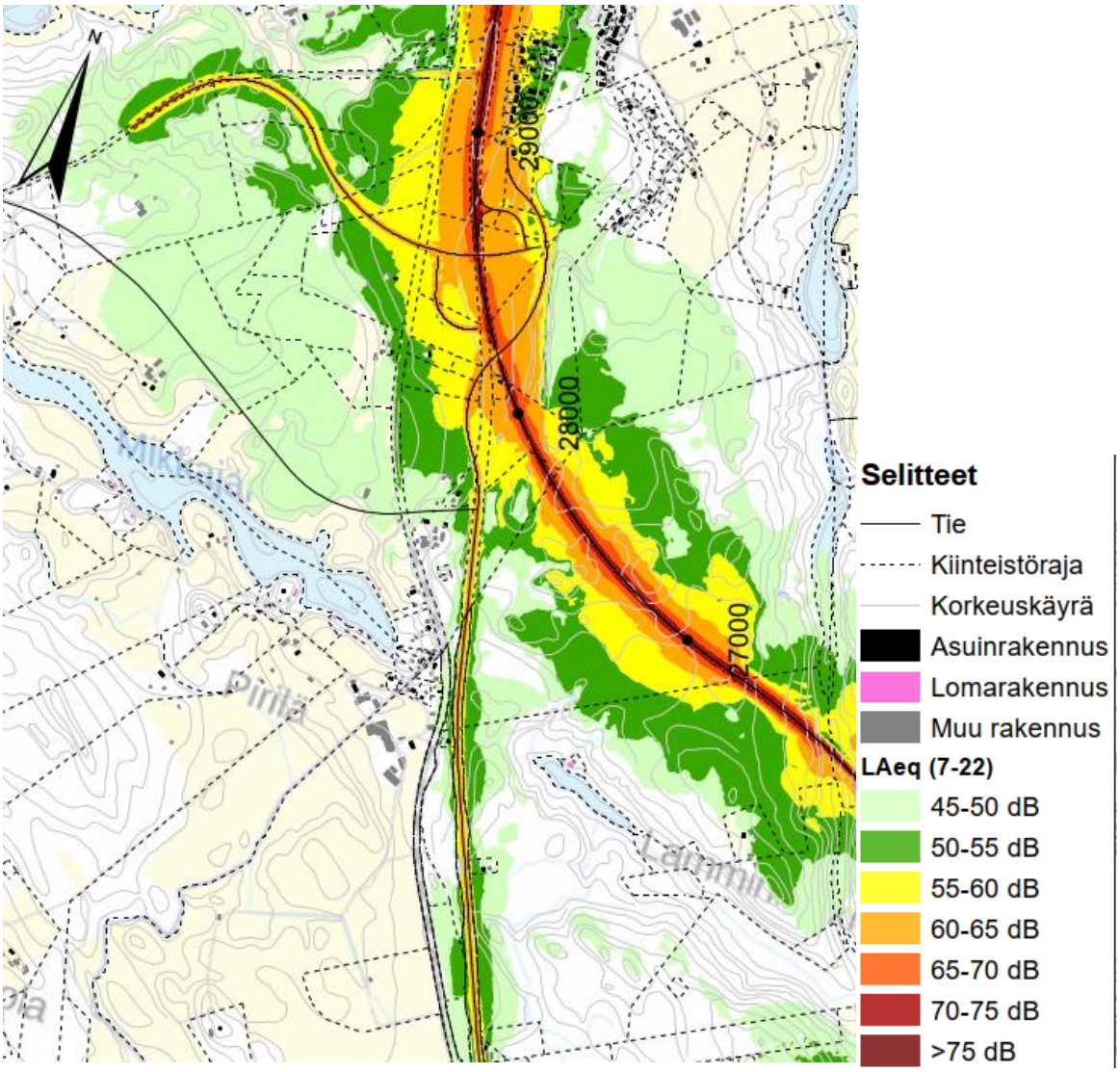
Ennustetilanteessa vuonna 2040 tieliikennemelun valtioneuvoston päiväajan ohjearvon ylittävä melutaso (LAeq > 55 dB) yltää enimmillään n. 270 m etäisyydelle uudesta valtatielinjauksesta.

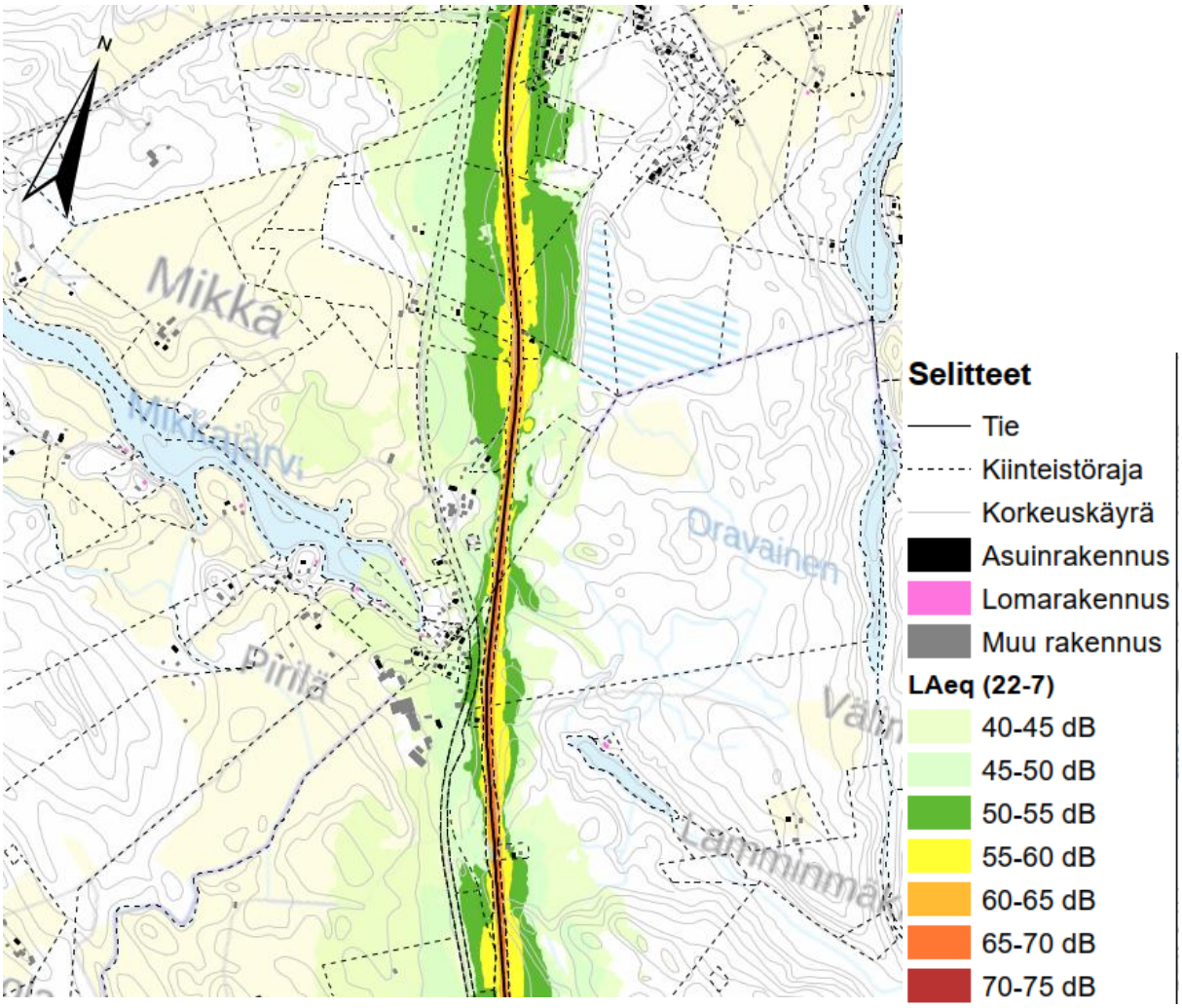
Kuva 18. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys nykytilanne, päiväaikaiset melutasot nykyisillä tiejärjestelyillä. (Destia 2022)

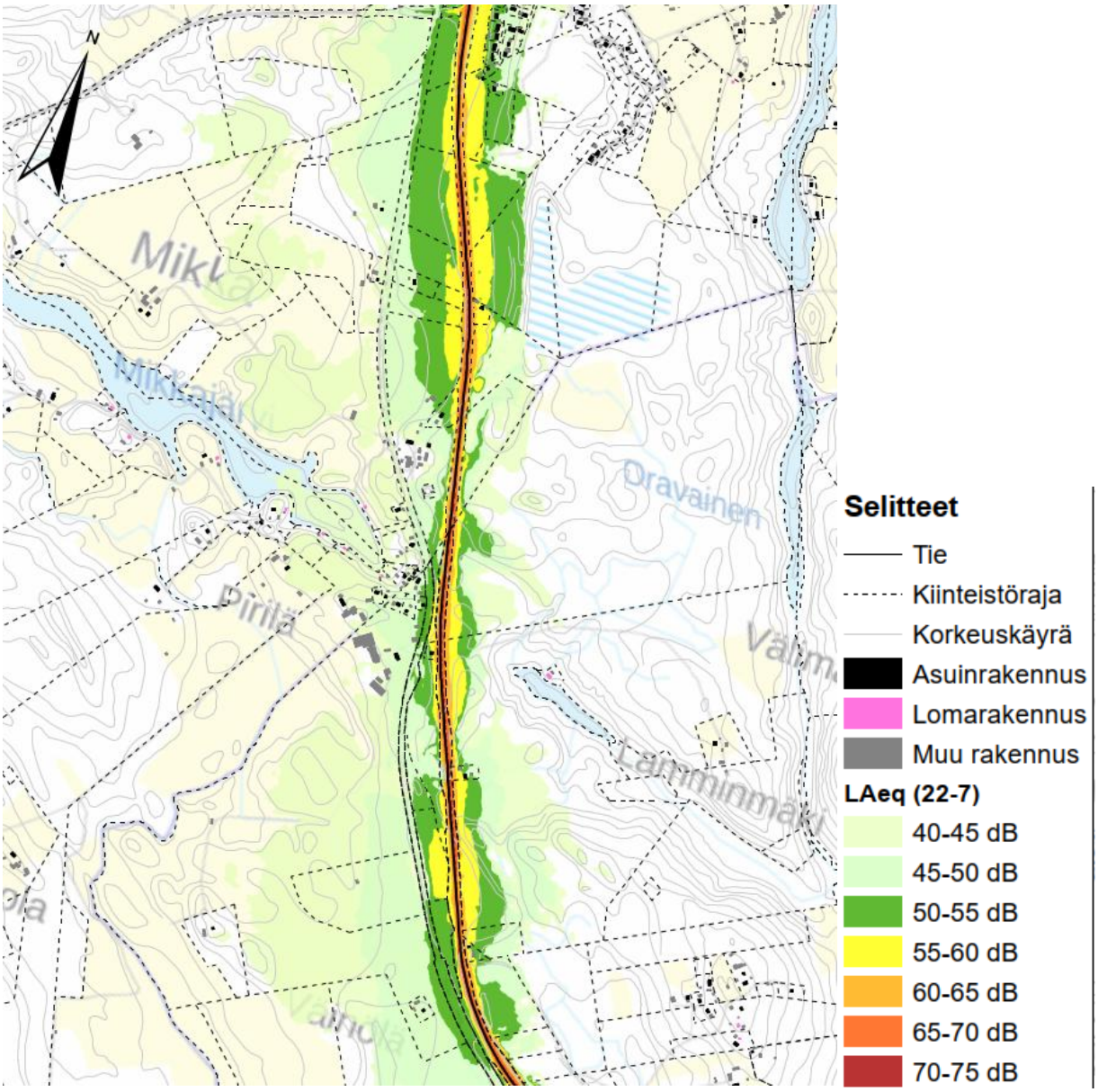
Kuva 19. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys ennuste 2040. Päiväaikaiset melutasot nykyisillä tiejärjestelyillä. (Destia 2022)

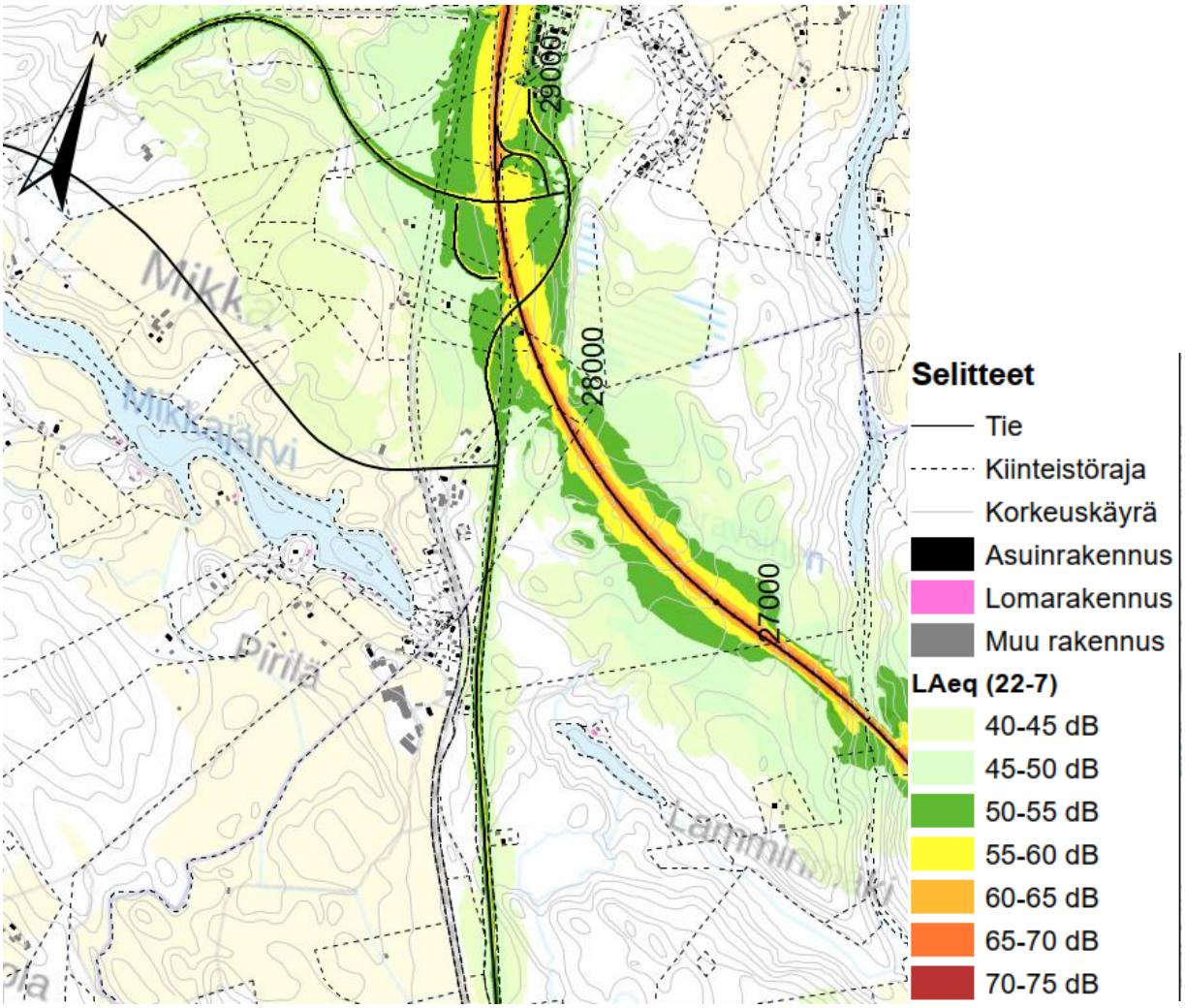
Kuva 20. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys ennuste 2040 vt 5 itäisellä linjauksella, päiväaikaiset melutasot. (Destia, 2022).

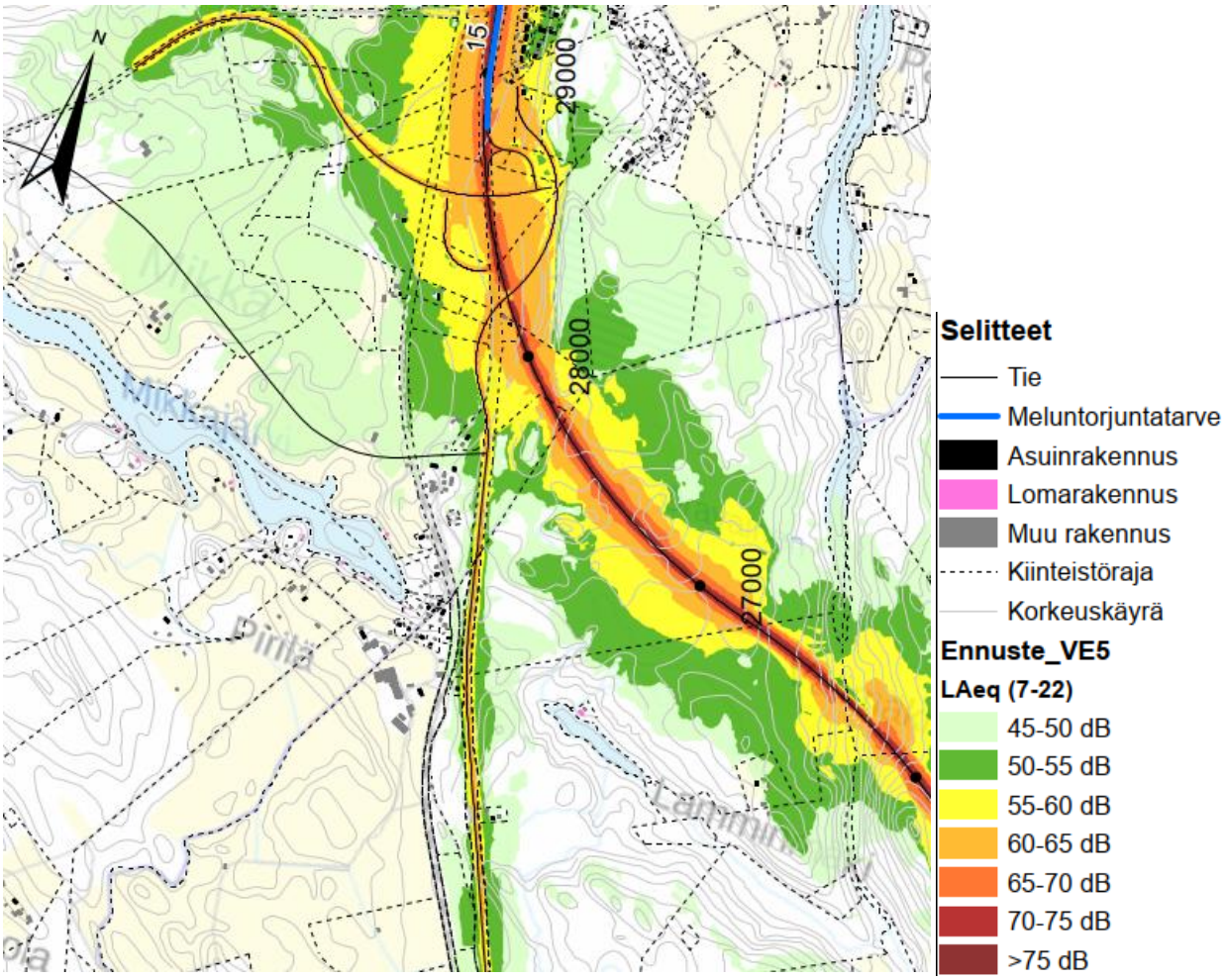
Kuva 21. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys nykytilanne, yöaikaiset melutasot nykyisillä tie-järjestelyillä. (Destia 2022)

Kuva 22. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys ennuste 2040. Yöaikaiset melutasot nykyisillä tiejärjestelyillä. (Destia 2022)

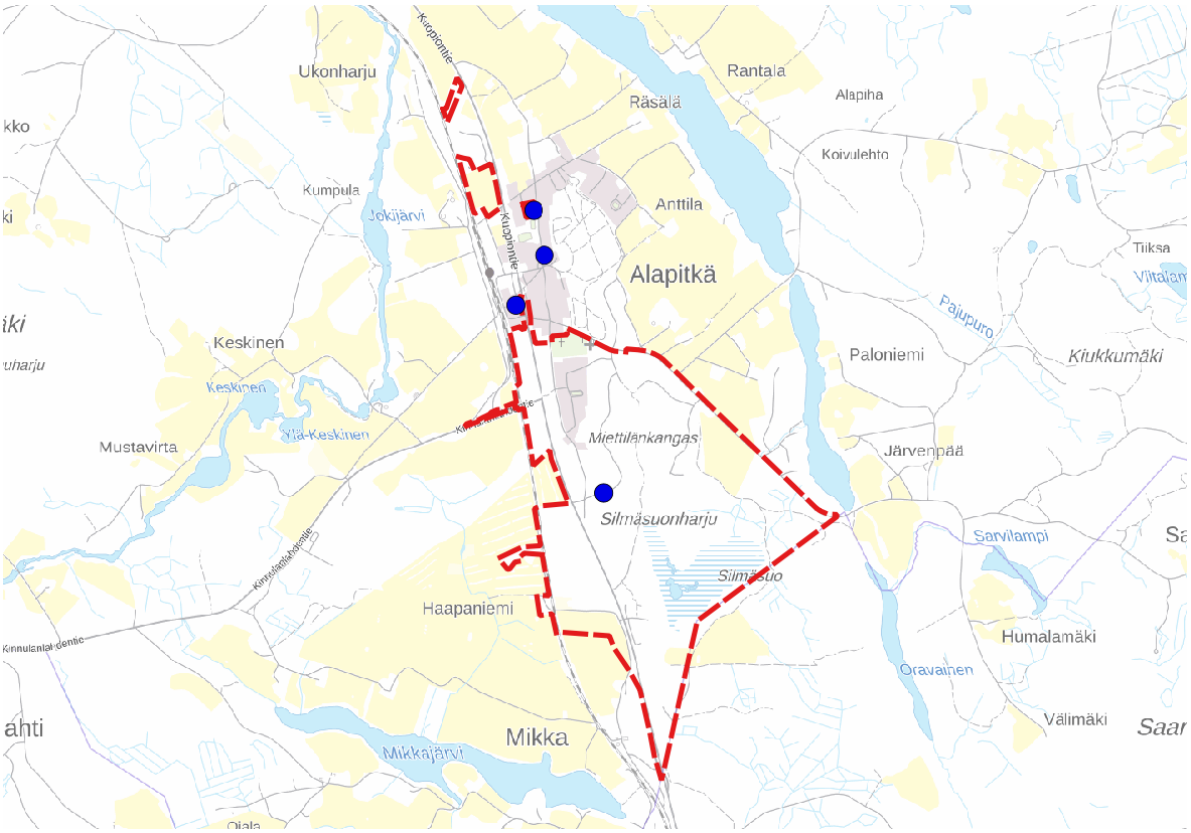
Kuva 23. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys ennuste 2040 vt 5 itäisellä tielinjauksella. Yöaikaiset melutasot. (Destia 2022)

Kuva 24. Vt 5 Siilinjärvi – Pöljä yleissuunnitelman meluselvitys ennuste vt 5 itäisellä linjauksella. Meluntorjuntatarpeet päiväaikaan. (Destia 2022)

2.4.2 Pilaantuneet maat

Suunnittelualueella on seuraavat Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) kohteet 100322262 Alapitkän tielaitoksen monttu sekä entisen kaupan kohdalle sijoittuva kohde 100322266.

Kuva 25. Matti-kohteet suunnittelualueella ja sen läheisyydessä (Maaperän tilan tietojärjestelmä).

3. SUUNNITTELUN VAIHEET JA VUOROVAIKUTUS

3.1 Suunnittelun tarve

Kaavamuutoksella mahdollistetaan valtatien 5 parantaminen laaditun tiesuunnitelman mukaisesti. Kaavamuutoksessa osoitetaan tiesuunnitelman tarvitsemat aluevaraukset. Yleiskaavalla huomioidaan tiejärjestelyiden aiheuttamat muutokset muuhun maankäyttöön ja ajantasaistetaan aluevarauksia ja kaavamerkintöjä.

3.2 Osallistuminen ja yhteistyö

Alueidenkäyttölain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

3.2.1 Osalliset

Maanomistajat, asukkaat	- suunnittelualueella ja lähialueilla asuvat ja työskentelevät ihmiset - maanomistajat - yritykset
Viranomaiset	- Itä-Suomen elinvoimakeskus - Lupa- ja valvontavirasto - Pohjois-Savon liitto - Väylävirasto - Kuopion kulttuurihistoriallinen museo - Museovirasto - Pelastusviranomainen - Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut
Kunnan hallintokunnat	- kaavatoimikunta - tekninen lautakunta - ympäristölautakunta
Muut yhteisöt	- Lapinlahden Vesi Oy - Savon Voima Oyj - Fingrid Oyj - teleoperaattorit - MTK Lapinlahti - Lapinlahden Yrittäjät - Ylä-Savon seurakuntayhtymä

3.2.2 Vireilletulo

Kaava on tullut vireille kh 09.03.2026 § 48.

3.2.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavan valmisteluaineistosta ja kaavaehdotuksesta niiden ollessa nähtävillä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä valmisteluaineisto olivat nähtävillä xx.xx. – xx.xx.2026.

Kaavaehdotus oli nähtävillä xx.xx. – xx.xx.2027.

Täydennetään kaavaprosessin edetessä

3.2.4 Viranomaisyhteistyö

Suunnittelutyön aikana pidetään alueidenkäyttölaissa tarkoitettuja viranomaisneuvotteluja kaavatyön aloitusvaiheessa ja tarvittaessa kaavan ehdotusvaiheessa. Lisäksi järjestetään tarpeen mukaan epävirallisia viranomaistyöneuvotteluja. Viranomaiset ottavat lausunnoissaan kantaa viranomaisneuvotteluiden tarpeeseen.

Ensimmäinen alueidenkäyttölain (66 §) tarkoittama viranomaisneuvottelu on pidetty 28.9.2026. Neuvottelun muistio on kaavaselostuksen liitteenä.

Kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta.

Täydennetään kaavaprosessin edetessä

4. TAVOITTEET OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSELLE

4.1 Valtakunnalliset ja seudulliset tavoitteet

Vt5 yhteysväli Kuopiosta Iisalmeen sisältyy maanteiden pääväyläverkkoon (palvelutasoluokka I) sekä kattavaan TEN-T-verkkoon. Suunnitteluosuus kuuluu suurten erikoiskuljetusten verkkoon. Yhteysvälillä on paljon pitkämatkaista päivittäistä työmatkaliikennettä sekä pitkämatkaisia kuljetuksia. Vt 5 Siilinjärvi–Pöljä–Alapitkä yleissuunnitelma on valmistunut vuonna 2025. Seuraavaksi laaditaan tiesuunnitelma yksityiskohtaisemman tiesuunnittelun pohjaksi. Valtatie 5 parantamisen keskeisenä tavoitteena on edistää liikenteen sujuvuutta ja parantaa liikenneturvallisuutta sekä varmistaa riittävän yhtenäisen valtatieosuuden kehittyminen. Rahoituspäätöstä hankkeesta ei ole vielä tehty.

Valtatie 5 parantaminen toteutetaan uuteen maastokäytävään Siilinjärven ja Alapitkän välillä. Nykyinen tie jää rinnakkaistieksi Radantauksen ja Alapitkän välillä. Liikennemäärien ja liikenteellisen toimivuuden perusteella valtatien 5 liittymät toteutetaan pääsääntöisesti tasoliittyminä. Valtatien suuntaus ja liittymät suunnitellaan 100 – 120 km/h mitoitusnopeudella. Uuden linjauksen pohjoispäähän suunnitellaan eritasoliittymä Alapitkän kohdalla, josta yhteys Kinnulanlahdentielle.

Hankkeella halutaan varmistaa pitkämatkaisen tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuus, toimintavarmuus sekä matka-aikojen ennustettavuus sekä parantaa työ- ja asiointimatkojen sujuvuutta ja turvallisuutta. Henkilövahinkoihin johtaneiden onnettomuuksien määrää vähennetään. Tavoitteena on vähentää liikenteen aiheuttamaa riskiä pohjavesialueelle sekä minimoida arvokkaille luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristökohteille aiheutuvaa haittaa. Valtatieliikenteen meluhaittaa tienvarsiasutukselle pyritään lieventämään rakentamalla uutta meluntorjuntaa.

4.2 Lapinlahden kunnan tavoitteet

Kaavan laadinta on lähtenyt käyntiin kunnan aloitteesta.

Osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on:

- Saattaa osayleiskaava laadittavan tiesuunnitelman kanssa samansisältöiseksi
- Tehdään tiesuunnitelman tarvitsemat ja aiheuttamat muutokset kaavan aluevarauksiin.
- Tarkastella AP-reservialueiden laajuutta ja määrää huomioiden uudet tielinjaukset ja liikennemelu
- Tarkastella ev. lut kirkon suojelumerkinnän poistamista
- Tarkastella energiahuoltoon tukeutuvien toimintojen sijoittumista ja vaikutusta alueen maankäyttöön
- Päivittää kaavamerkinnät vastaamaan muuttunutta maankäyttöä
- Päivittää kaavamääräykset ajan tasalle

4.3 Viranomaisten tavoitteet

Viranomaisten tavoitteita kerätään AKL:n mukaisissa viranomaisneuvotteluissa sekä kunnan ja viranomaisten välisissä työneuvotteluissa.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa 28.9.2026 tuotiin esiin, että tielinjauksen yleissuunnitelma on valmis, mutta sitä ei voida hyväksyä ennen kuin Lapinlahdella ja Siilinjärven puolella yleiskaavat on päivitetty vastaamaan suunnitelmaa. Lisäksi tuotiin esille huomioita kaavamerkintöihin liittyen. Todettiin, että kaavan vaikutukset tulee selvittää hulevesien hallinnan osalta. Silmäsuon alue tulisi

huomioida asianmukaisilla merkinnöillä ja kaavamääräyksillä. Kaava-alueen eteläosaan sijoittuu luokiteltu Kärängänmäen pohjavesialue, jonka osalta kaavassa tulee arvioida vaikutuksia, joissa huomiona mm. Mikkajärven rannan lähteet.

4.4 Osallisten tavoitteet

Osallisten tavoitteita kerätään kaavan kuulemisvaiheissa osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja kaavaluonnoksen sekä kaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana.

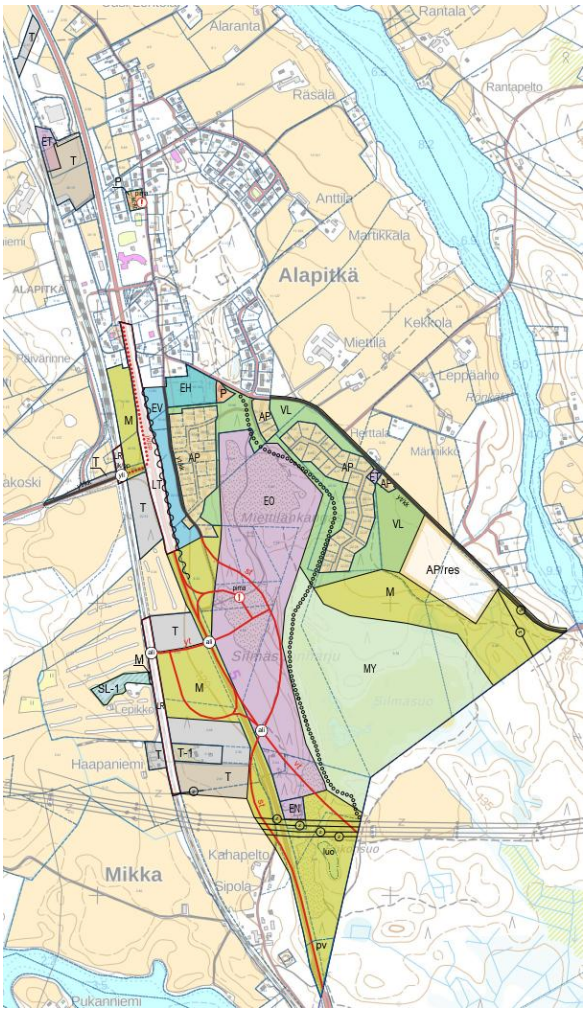
5. OSAYLEISKAAVAN MUUTOS JA SEN PERUSTEET

5.1. Osayleiskaavan perusteet

Yleiskaavamuutoksen tavoitteena on saattaa osayleiskaava laadittavan tiesuunnitelman kanssa samansisältöiseksi. Lisäksi ratkaistaan Alapitkän ev.lut. kirkon suojelukysymys. Kaavatyössä päivitetään kaavamerkinnät vastaamaan muuttunutta maankäyttöä ja ajantasaistetaan kaavamääräykset. Kaavarajausta laajennetaan länteen yleiskaavoittamattomalle alueelle, joka jää aurinkovoimaosayleiskaavan ja voimassa olevan Alapitkän osayleiskaavan väliin. Laajennuksessa huomioidaan uusien tiejärjestelyjen lisäksi mahdollisuudet uusien teollisuus- ja varastoalueiden lisäämiseen Vt 5:n ja radan väliselle alueelle. Asumisen reservialueen laajuutta ja sijaintia tarkennetaan voimassa olevaan kaavaan verrattuna.

5.2. Kaavan vaiheet

Kaavaluonnos

Kuva 26. Osayleiskaavaluonnos 2.11.2026

Kaavaehdotus

Täydennetään kaavaprosessin edetessä

5.3. Aluevarausten pääperusteet

Kaavamerkinnät ja - määräykset ovat kiinteästi kaavakartan yhteydessä. Alla on esitetty keskisimmät merkinnät ja määräykset sekä niiden perustelut.

5.3.1. Asuminen ja elinympäristöt

AP	Pientalovaltainen asuntoalue. Pääosin jo rakennettu asuntoalue, jonka täydentäminen eheyttää yhdyskuntarakennetta. Ohjeellinen korttelitehokkuus enintään 0,20.
AP/res	Pientalovaltainen asuntoalue,joka osoitetaan reservialueena Merkinnällä osoitetaan rakentamattomia tai vajaasti rakennettuja alueita, jotka varataan pääasiassa asuntorakentamiseen. Ohjeellinen korttelitehokkuus enintään 0,20.

Suunnittelualueelle sijoittuvat pääosin jo toteutuneet asumisen alueet on osoitettu AP-merkinnällä kaavakartalle. Asumisen reservialueen laajuutta ja sijaintia on tarkennettu voimassa olevaan kaavaan verrattuna.

5.3.2. Palvelut, elinkeinot ja työpaikat

P	Palvelujen alue. Merkinnällä on osoitettu palvelukeskusten sijainti. Alueille saa rakentaa julkisia ja yksityisiä palveluja sekä niitä tukevaa asumista ja työpaikkoja.
T	Teollisuus- ja varastoalue. Alueelle voidaan rakentaa teollisuustiloja kuten tehtaita, teollisuushalleja ja korjaamoja niihin liittyvine varasto- ja muine aputiloineen. Ohjeellinen korttelitehokkuus enintään 0,40.
T-1	Teollisuus- ja varastoalue. Alueelle voidaan rakentaa teollisuustiloja kuten tehtaita, teollisuushalleja ja korjaamoja niihin liittyvine varasto- ja muine aputiloineen. Ohjeellinen korttelitehokkuus enintään 0,40. Alueella sallitaan asuminen olemassa olevassa asuinrakennuksessa, jota saa korjata ja laajentaa.

Entisen kyläkaupan alue ja kirkon alue on osoitettu palvelujen alueeksi mahdollistaen alueiden monipuolista tulevaa käyttöä.

Uusia teollisuus- ja varastoalueita on osoitettu alueen länsireunaan valtatien ja radan väliselle alueelle. T-1-merkinnällä on osoitettu alue, jossa on tällä hetkellä oleva asuinpihapiiri. Alueella sallitaan asuminen olemassa olevassa asuinrakennuksessa, jota saa korjata ja laajentaa.

5.3.3. Yhdyskuntatekninen huolto ja muut erityisalueet

ET	Yhdyskuntateknisen huollon alue. Merkinnällä on osoitettu tietoliikennettä ja yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten, kuten lämpövoima-asemien, muuntoasemien, pumppuasemien ja vedenpuhdistamojen alueet.
EN	Energiahuollon alue.
EO	Maa-ainesten ottoalue. Merkinnällä on osoitettu alueet soran ja hiekan ottoa varten. Maa-aineksenoton edistyessä kuopat siistitään, metsitetään ja muutetaan virkistysalueiksi.
EH	Hautausmaa-alue.
EV	Suojaviheralue.

Suunnittelualueen pohjoisosaan sekä olevan asuinalueen läheisyyteen on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueita toteutuneen tilanteen mukaisesti alueiden kehittäminen huomioiden.

Sähköasema on osoitettu EN-merkinnällä kaava-alueen eteläosassa. Maa-aineistenottoalue on osoitettu maakuntakaavassa ja voimassa olevassa yleiskaavassa osoitetulle alueelle rajausta tarkentaen ja huomioiden oleva tilanne ja uuden tielinjauksen mukaiset ratkaisut.

Hautausmaa-alue on osoitettu olevan tilanteen mukaisesti EH-merkinnällä. Suojaviheraluetta on osoitettu nykyisen valtatien ja toteutuneen asuinalueen väliselle alueelle.

5.3.4. Maa- ja metsätalous

M	Maa- ja metsätalousvaltainen alue. Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön. Alueelle voidaan sijoittaa maa- ja metsätalouteen tai muuhun alueelle soveltuvaan elinkeinotoimintaan liittyviä asuinrakennuksia. Erityisistä syistä alueelle voidaan sijoittaa myös muita asuinrakennuksia. Rakennukset on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu maisema- eikä ympäristöhaitta
MY	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Rakentamisen ulkopuoliset alueet on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisina alueina. Osa voimassa olevan osayleiskaavan virkistysalueista on muutettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi alueiden tosiasiallisen käytön mukaan. Alueilla ei ole erityisiä virkistyskäyttöarvoja. Silmäsuon alue on osoitettu MY-merkinnällä maakuntakaavan ja voimassa olevan osayleiskaavan mukaisesti.

5.3.5. Virkistys

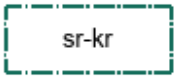

Lähivirkistysalue.

Ohjeellinen ulkoilu- tai virkistysreitti.

Kaavassa on osoitettu virkistysalueina toteutuneiden asuinalueiden lähiympäristöt. Voimassa olevassa kaavassa osoitettuja virkistysalueita on osoitettu metsätalousalueina ja suojaviheralueina huomioiden valtatien ja radan aiheuttamat ympäristöhäiriöt. Kaava-alueen keskeltä pohjois-eteläsuuntaisesti kulkeva ulkoilureitti on osoitettu kaavakartalle voimassa olevan kaavan ja olevan tilanteen mukaisesti.

5.3.6. Kulttuuri- ja ympäristöarvot

Kulttuurihistoriallisesti merkittävä aluekokonaisuus.
Alueella tehtävät korjaus- ja muutostyöt sekä lisärakentaminen on tehtävä siten, että alueen historiallinen, rakennustaiteellinen tai maisemallinen arvo ei vähene. Alueella toteutettavien toimenpiteiden tulee sopeutua ympäristöön. Sr-kr viittaa Alapitkän rakennuskulttuurin inventoinnissa rajattuun kyläraittiin.

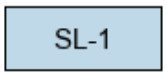
Entisen kaupan alue on merkitty osaksi voimassa olevan kaavan mukaista kyläraitin kulttuurihistoriallisesti merkittävää aluekokonaisuutta.

Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue
Alueella on kielletty pohjaveden laatua ja määrää vaarantavat sekä maaperää pilaavat toimenpiteet.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Yksityinen luonnonsuojelualue.

Kärängänmäen pohjavesialue on osoitettu kaava-alueen eteläosaan. luo-merkinnällä on osoitettu Eukonsuo. Lepikon yksityinen luonnonsuojelualue sijoittuu kaava-alueen länsiosaan.

5.3.7. Ympäristöhäiriöt

Mahdollisesti pilaantunut maa-alue.
Mahdollisesti pilaantunut kohde, jonka maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ennen alueella tehtäviä rakentamistoimenpiteitä ja maaperä on tarvittaessa puhdistettava.

Mahdollisesti pilaantuneet kohteet entisen kaupan alueella ja Alapitkän tielaitoksen monttu on osoitettu voimassa olevan osayleiskaavan mukaisesti.

Meluntorjuntatarve.

Meluntorjuntatarve on osoitettu tiesuunnitelman ja sen meluselvityksen mukaisesti Alapitkäntien ja Vt 5:n väliselle alueelle.

5.3.8. Liikenne

Maantieliikenteen alue.

Rautatieliikenteen alue.

Uusi valtatie.

Uusi seututie.

Uusi yhdystie.

Yhdystie/kokoojakatu.

Uusi jalankulku- ja pyöräilyreitti.

Alikulku.

Jalankululle ja pyöräilylle tarkoitettu ylikulku.

Valtatien 5 uusi linjaus sekä tiesuunnitelmaan sisältyvät muut liikennejärjestelyiden muutokset on osoitettu tiesuunnitelman sekä olemassa olevan tilanteen mukaisesti.

Kinnulanlahdentieltä radan yli nykyistä siltaa pitkin ja valtatien vierellä kulkien on osoitettu kaavassa uusi jalankulku- ja pyöräilyväylä tiesuunnitelman mukaisesti.

6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

6.1. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Valtakunnalliset alueiden-käyttötavoitteet	Huomioiminen kaavassa
Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen	Kaava edistää Alapitkän kylän säilymistä elinvoimaisena. Kaavalla tuetaan alueen kehitystä asuinrakentamisella, mikä osaltaan edistää alueen palveluiden kuten koulun säilymistä sekä uusien palveluiden ja työpaikkojen kehittymistä ja uusien asukkaiden muuttoa alueelle pitkällä aikavälillä. Asumisen reservialue antaa mahdollisuuden täydentää alueen olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta pidemmällä aikavälillä. Kaavalla tuetaan alueen olemassa olevia elinkeinoja osoittamalla alueita palveluiden ja maa- ja metsätalouden käyttöön ja mahdollistetaan uusien teollisuuteen liittyvien elinkeinojen kehittyminen uusilla teollisuusaluevarauksilla.
Tehokas liikennejärjestelmä	Kaava edistää Alapitkän alueen liikennejärjestelyjen sujuvoittamista ja valtakunnallisesti merkittävän Vt5:n kehittämistä. Uudet liikenneyhteydet, eritasoliittymät, tasoristeyksen poisto ja korvaavat tieyhteydet on osoitettu laadittujen suunnitelmien mukaisesti.
Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Valtatien melualue yltää suunnittelualueelle. Melualueelle ei ole osoitettu uutta asuinrakentamista tai virkistyskäyttöä. Asumisen reservialue on sijoitettu melualueen ulkopuolelle. Olevan asuinalueen kohdalle on merkitty kaavaan melunsuojaustarve. Mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet on huomioitu kaavassa omilla merkinnöillään.
Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat	Suunnittelualueen luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja muinaisjäännökset on inventoitu aikaisemman kaavan yhteydessä ja niitä on tarkennettu tiesuunnitelmien yhteydessä. Arvokohteet on huomioitu kaavaratkaisussa ja osoitettu tarpeellisilta osin kaavakartalle. Vt5 muutosten ja valitun uuden linjauksen tavoitteena on vähentää liikenteen aiheuttamaa riskiä pohjavesialueelle sekä minimoida

	arvokkaille luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristökohteille aiheutuvaa haittaa. Kaavassa osoitetaan alueita ja reittejä virkistykseen.
Uusiutumiskykyinen energiahuolto	Kaavaratkaisu huomioi Alapitkän alueelle suunniteltujen uusiutuvaan energiatuotantoon ja sähköverkkoon liittyvien toimintojen kehittämistarpeet.

6.2. Maakuntakaavan suunnittelutavoitteiden toteutuminen

Kaavamuutos toteuttaa maakuntakaavan merkittävästi parannettavan tieyhteyden tavoitteita mahdollistamalla Vt5:n kehittämisen kyläalueen ympäristössä. Kaavamuutos huomioi uuden tieyhteyden tarvittavine liittymä- ja rinnakkaistiejärjestelyineen sekä maakuntakaavan tavoitteen tieluokan muutoksesta. Kaavamuutoksessa on otettu huomioon korkealuokkaisen maantie- ja rautatieliikenteen sekä energia- ja tietoliikennelinjojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle maakuntakaavan viitostien kehittämisvyöhykkeen määräyksen mukaisesti.

Maakuntakaavassa suunnittelualueelle osoitetut maa-aineistenottoalue ja ympäristöarvoja sisältävä maa- ja metsätalousvaltainen alue on osoitettu yleiskaavassa rajauksia tarkentaen huomioiden mm. uudet tiejärjestelyt. Yleiskaavaan on myös osoitettu pohjavesialue ja alueella olevat voimajohtolinjat.

Yleiskaava on maakuntakaavan tavoitteiden mukainen.

6.3. Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Kaavaratkaisu huomioi tiesuunnitelmassa suunnitellut toimenpiteet. Uudet tieyhteydet tukevat alueen yhdyskuntarakenteen ja maankäytön kehittämistä. Asumiselle varatut toteutumattomat alueet vähenevät, mutta kaava mahdollistaa kuitenkin tulevaisuudessa asumisen laajenemisen kaava-alueen eteläosan reservialueelle. Asuinrakentamisen aluevaraukset ovat riittävät huomioiden alueella tapahtunut ja tulevaisuudessa odotettavissa oleva rakentaminen.

Kaavalla lisätään teollisuuden rakentamismahdollisuuksia radan ja Vt5:n väliselle osoitettavilla teollisuus- ja varastorakennusten alueella.

6.4. Vaikutukset liikenteeseen

Kaavaratkaisu mahdollistaa valtakunnallisesti merkittävään pääväyläverkkoon kuuluvan Vt5 tieosuuden kehittämisen, mikä parantaa tieosuuden tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuutta, toimintavarmuutta ja matka-aikojen ennustettavuutta ja turvallisuutta. Vt5:n kehittämisellä pyritään vähentämään myös onnettomuuksien määrää.

Maanteiden tasoliittymien ja rautatien tasoristeyksen poisto parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää onnettomuusriskiä mutta aiheuttaa kiertohaittaa muutamille kiinteistöille, kun korvaavien tieyhteyksien kautta ajomatka lisääntyy. Radan uusi alikulku ja maantien uusi eritasoliittymä suunnittelualueen keskiosassa mahdollistavat turvallisen yhteyden radan ja valtatien itä- ja länsipuolten välille.

Joukkoliikenteen pikalinjojen pysäkit sijoittuvat todennäköisesti uuden valtatien eritasoliittymien läheisyyteen Alapitkän kylän eteläpuolelle, jolloin joukkoliikenteen saavutettavuus Alapitkän kylän osalta hieman heikkenee.

Tiesuunnitelmassa Kinnulanlahdentien liittymä nykyiselle valtatielle poistuu, jolloin kulku radan länsipuolelta valtatielle ja Alapitkän kylälle tapahtuu kylän eteläpuolisten liittymien kautta, mikä aiheuttaa kiertohaittaa. Kinnulanlahdentieltä radan yli nykyistä siltaa pitkin ja valtatien vierellä kulkien on osoitettu kaavassa uusi jalankulku- ja pyöräilyväylä, joka toteutuessaan parantaa radan länsipuolisen alueen ja Alapitkän kylän välistä saavutettavuutta ja liikenneturvallisuutta jalankulku- ja pyöräilyliikenteen osalta.

Kaavaratkaisu on aluevarauksiltaan pitkälti olevan tilanteen ja voimassa olevan yleiskaavan mukainen. Uusia teollisuusaluevarauksia kaavassa on osoitettu rautatien ja valtatien väliselle alueelle. Nämä alueet lisäävät toteutuessaan liikennemääriä alueella hieman. Suhteessa valtatien nykyisiin liikennemääriin liikennetuotosten kasvu ei kuitenkaan ole merkittävää. Teollisuusalueille ei ole kaavanlaadinnan aikaan tiedossa tulevia toimijoita tai toimintojen luonnetta, joten alueiden liikennemäärien kehitystä ei ole mahdollista arvioida tarkasti. Kaava-alueen eteläosaan osoitetut teollisuusaluevaraukset pystyvät hyödyntämään valtatien uuden tiesuunnitelman mukaisia tieyhteyksiä tai vaihtoehtoisesti nykyisellä valtatiellä olevia liittymiä, mikäli teollisuusalueet toteutuisivat ennen valtatien parantamista.

Alueen yksityistieyhteyksiin ja liittymiin ei oteta kaavassa kantaa. Näiden ratkaisut tarkentuvat valtatien jatkosuunnittelun ja kaavan mukaisen muuttuvan maankäytön toteutuessa erityisesti radan ja valtatien välisiä teollisuusalueita koskien.

6.5. Vaikutuksen luonnonympäristöön

Kaavamuutos huomioi olevan luonnonympäristön ja arvokkaat luontokohteet ja -alueet on merkitty kaavaan erillismerkinnöin. Vt 5:n uusi linjaus sivuaa Silmäsuota, jonka Pohjois-Savon ELY-keskus on tiesuunnitelmasta antamassaan lausunnossa (POSELY/611/2021) arvottanut valtakunnallisesti arvokkaaksi. Lausunnossa todetaan, että tienrakennus ei kuitenkaan uhkaa suota vaan rakentaminen kohdistuisi kivennäismaalle suon reunavyöhykkeessä.

Nykyisellä valtatiellä ei ole pohjavedensuojausta, joten Vt 5 uuden linjauksen myötä uusi valtatie tullaan perustamaan niin, että pohjavedensuojaus huomioidaan. Kärängänmäen pohjavesialueelle ja vedenottamolle kohdistuvat riskit pienenevät Vt5:n tiesuunnitelmien toteutuessa, kun tielinjaus sijoittuu kokonaan pohjavesialueen ulkopuolelle. Tien parantaminen ja pohjavedensuojauksen rakentaminen aiheuttaa kuitenkin riskin, että kloridia huuhtoutuu pohjaveteen.

Kaavaratkaisu lisää hulevesien määrää alueella tiealueiden laajetessa ja uusien teollisuusalueiden toteutuessa. Hulevesien hallintaan tulee kiinnittää huomiota alueiden ja tiealueiden jatkosuunnittelussa.

6.6. Vaikutukset maisemaan

Maisema muuttuu, kun Vt5:n uuden linjauksen myötä valtatie siirtyy kaava-alueella osin uuteen maastokäytävään ja lähialueen maisemakuva muuttuu metsäisestä alueesta maantiealueiksi ja sen reunavyöhykkeeksi. Merkittävin muutos maisemassa tapahtuu eritasoliittymän kohdalla.

Rautatien ja valtatien väliin osoitetut teollisuusalueet muuttavat lähialueen maisemaa toteutuessaan. Aluetta halkovat ja maisemassa merkittävästi jo nykytilanteessa vaikuttavat liikenneväylät huomioiden teollisuusalueiden sijoittelu tälle alueelle maisemavaikutusten kannalta parempi vaihtoehto kuin alueiden sijoittaminen kauemmasta rautatiestä ja valtatiestä maa- ja metsätalousalueelle. Kaavan yleismääräysten mukaisesti yleiskaava-alueella ei saa tehdä maisemaa muuttavia toimenpiteitä ilman maisematyölupaa.

6.7. Ilmastovaikutukset

Kaava-alueen keskeisimmät ilmastovaikutukset liittyvät rakentamiseen, liikenneratkaisuihin sekä energiankulutukseen ja -tuotantoon. Ilmastokestävää alueidenkäyttöä edistetään ohjaamalla rakentamisen sijoittumista olevan rakenteen ja liikennejärjestelyjen yhteyteen.

Uuden valtatien sekä teollisuusalueiden rakentamisesta aiheutuu päästöjä. Valtatien tielinjauksen muutokset kaava-alueella lisäävät liikenteen sujuvuutta ja siten voivat vähentää valtatien liikenteen päästöjä mutta toisaalta paikallisesti matkat pidentyvät mm. Kinnulanlahdentien liittymän poistumisen kautta ja tältä osin päästöt voivat lisääntyä.

Kaava mahdollistaa kestävän yhdyskuntarakenteen muodostumisen eikä yhdyskuntarakennetta tarpeettomasti laajenneta. Muuttuvaa maankäyttöä ja uutta rakentamista osoitetaan maltillisesti muutamilla uusilla teollisuusaluevarauksilla.

Kestävää yhdyskuntarakennetta ja ilmastokestävää alueidenkäyttöä toteutetaan ohjaamalla työpaikkoja ja muita palveluita sijainteihin, jotka mahdollistavat jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käytön. Kestävän liikkumisen edellytykset ovat alueella kohtuulliset. Alueen sisäistä liikkumista kävellen ja pyöräillen on pyritty tukemaan kaavaratkaisulla. Kaava ei lisää merkittävästi yksityisautoilun tarvetta.

Uudet teollisuusaluevaraukset mahdollistavat puhtaan siirtymän ja sitä tukevien toimintojen sijoittumisen kaava-alueelle hyvien tieyhteyksien, sähköaseman ja sen lähistölle suunnitellun aurinkovoimala-alueen lähelle. Kaavassa osoitetun maankäytön muutoksen vaikutus hiilivarastoihin ja -nieluihin on maltillinen. Alueelle jää laajempia metsäalueita.

Uusien teollisuus- ja maantiealueiden osalta tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioitavaksi ilmastonmuutokseen sopeutumiseen kuten äärevöityviin sääoloihin varautumiseen liittyvät ratkaisut mm. hulevesien hallintaa koskien. Uusien rakennusten energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energiankäyttöön ei kaavalla ole otettu kantaa.

6.8. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavassa osoitettu tieverkko palvelee nykyisten ja uusien tulevaisuuden rakennuspaikkojen tarpeita. Maanteiden ja yksityisteiden osalta tapahtuu muutoksia, kun maanteiden luokitus muuttuu ja korvaavia yksityisteitä joudutaan toteuttamaan. Uuden tielinjauksen takia joudutaan yksi asuinrakennus purkamaan.

Kaavassa on osoitettu voimassa olevan kaavan mukaisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävä aluekokonaisuus (sr-kr) Alapitkän kylänraitti, siltä pieneltä osin kuin se sijoittuu kaavamuutosalueelle.

Kaavamuutoksella on poistettu suunnittelualueelle sijoittuvan ev.lut. kirkon sr-merkintä. Kohde on voimassa olevan kaavan laadinnan yhteydessä tehdyssä rakennuskulttuurin inventoinnissa määritelty paikallisesti merkittäväksi kohteeksi, jolla on rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista

arvoa. Rakennuksen omistajan Ylä-Savon seurakuntayhtymän selvitysten perusteella rakennukseen kohdistuu merkittäviä korjaustarpeita, ja sen tekninen elinkaari on monilta osin tullut täyteen. Suojelumerkinnän poisto ja kaavassa alueelle osoitettu palvelujen alueen aluevarausmerkintä mahdollistavat alueen ja rakennuksen monipuolisemman käytön tulevaisuudessa, mikäli seurakunta luopuisi kiinteistöstä.

6.9. Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset

Kaavalla voi olla vaikutuksia sosiaaliseen ympäristöön, kun valtatien linjaus muuttuu ja liikenteen sujuvuus ja turvallisuus kasvaa uudella tieosuudella parantaen myös paikallisten asukkaiden liikennöintiä Alapitkältä Siilinjärven ja Kuopion suuntaan. Kaava-alueen ulkopuolelle jäävän Alapitkän koulun kohdalla olevan valtatieliittymän toimivuutta tulee tarkastella uuden tielinjauksen myötä esim. alueelle voimassa olevassa kaavassa osoitetun liittymien porrastamisen kautta, jotta myös Alapitkän kylälle suuntautuva liikennöinti on turvallista ja sujuvaa. Kaavassa osoitetun melusuojauksen toteuttaminen lisää valtatien läheisen asuinalueen viihtyisyyttä vähentäen liikenteen melua alueella.

Tiealueen alle jäävät maa-alueet pienentävät yksityisten maaomistajien maaomaisuuden laajuutta, josta maksetaan korvauksia uusien liikennejärjestelyiden edistyessä. Kinnulanlahdentien ja valtatien risteyksen poistumisen takia kulku tulee osalle kiinteistöistä pitenemään ja syntyy kiertohaittaa.

Metsätalouden toimintaedellytykset parantuvat alueella verrattuna voimassa olevaan yleiskaavaan, kun voimassa olevan kaavan laajat lähivirkistysaluemerkinnät muuttuvat maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi tosiasiallisen käytön mukaisesti. Merkintä ei rajoita metsänhoitoa ja alueella toimitaan metsälain mukaisesti. Maantie- ja rautaliikenteen aiheuttamat ympäristöhäiriöt huomioiden näiden läheiset alueet eivät sovellu virkistyskäyttöön. Virkistyskäyttöön osoitettujen alueiden supistumisesta huolimatta kaava-alueelle jää edelleen virkistyskäyttöön osoitettua aluetta ja oleva ulkoilureitti turvaamaan alueen virkistyskäytön edellytykset.

Yleiskaavalla on mahdollistettu uusin teollisuus- ja palvelualuevarauksin elinkeinojen kehittyminen alueella. Yleiskaavan toteuttamisesta syntyy kunnalle tuloja tonttien luovutuksesta sekä verotuloina. Uusien palvelu- ja teollisuusalueiden toteutumisella on rakennus- ja toimintavaiheessa positiivisia työllisyys- ja elinkeinovaikutuksia. Kunnalle aiheutuu kustannuksia uusien alueiden infrastruktuurin toteuttamisesta sekä mahdollisesti olemassa olevan infrastruktuurin kehittämistarpeisiin liittyen.

7. TOTEUTTAMINEN

Tässä osayleiskaavassa ja sen toteuttamisessa noudetaan alueidenkäyttölain (1999/132) (AKL) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) periaatteita.

Valtatien osalta vuonna 2025 valmistunut yleissuunnitelma toimitetaan hyväksymiskäsittelyyn, kun suunnittelualueen kaavoitus on saanut lainvoiman. Jatkosuunnittelupäätöstä asiasta ei ole tehty.

Kuopiossa 2.11.2026

FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Heli Jokela
projektipäällikkö, YTM, YKS 790